

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JURISPRUDENȚĂ—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOȚIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
I. GR. PERIȚEANU
Avocat, fost Ministru

PRIM REDACTOR:
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosef G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu** Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **Dem. I. Dobrescu**, fost Primar General al Capitalei; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Eugen Petiț**, Consilier la Inalta Curte de Casație; **G. Petrovici**, Decan al Baroului Ilfov; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-lași**, fost Ministru Avocat; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar.

SECRETARI DE REDACȚIE:

E. C. Decusară Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticei Judiciare; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat

Numărul 28 al CURIERULUI JUDICIAR va apărea, din cauza vacanței, Duminică 16 Septembrie 1934

S U M A R

Delictul de Abuz de încredere, de N. Jac Constantinescu, președinte la Curtea de apel București.

— *Alexandru St. Mandrea: Opera juridică a d-lui Andrei Rădulescu*, Recenzie.

— *Comentariul legii flagrantului delict*, de H. Culianu, Recenzie de Elias Grünberg, avocat.

JURISPRUDENȚE:

— Inalta Curte de Casație S. Unite: *Șt. Florescu cu M. Manoilescu*. (Controlul averilor. Recurs. Stabilirea veniturilor și cheltuelilor de consumație în raport cu valoarea reală, iar nu cu cea nominală. Stabilirea veniturilor și averii achiziționate trebuie să se facă la epocile corespunzătoare, iar nu global. Denaturare de fapte și omisiune esențială. Casare);

— Curtea de apel București s. V: *Soc. Steaua Română cu Ministerul de finanțe*. (Impozitul pe cifra de afaceri este așezat numai pe materiile prime sau produsele comercializate, ieșite din cercul întreprinderii, înstreinate), cu o Notă de George Eliescu, avocat.

DELICTUL DE ABUZ DE ÎNCREDERE

Materia abuzului de încredere este din cele mai delicate, doctrina numind-o piatra de încercare în penal.

Frauda prevăzută de art. 323 cod. pen., corespunzător art. 408 cod. pen. francez și care la romani

era considerată ca furt, a fost considerată multă vreme ca infracțiune morală din categoria dolului civil, sancționată cu daune, fără a se aplica vre-o pedeapsă, legiuitorul prevăzând dispozițiuni repressive în mod succesiv și treptat, la fapte pe cari la început le considera civile.

Felul fraudei prevăzute de art. 323 cod. pen., corespunzător art. 408 cod. penal francez, a rămas multă vreme în categoria dolului civil, rezolvindu-se în daune, fără aplicațiunea unei pedepse. Abia mai târziu a fost încadrată în codul penal, prevăzându-se sancțiuni penale.

Diferite abuzuri de încredere

Legea pedepsește sub calificarea de abuz de încredere: specularea trebuintelor, slăbiciunilor sau patimilor unui minor, (art. 322 cod. pen.), punerea la o parte a obiectelor încredințate cu titlu de închiriere, depozit, mandat, etc. (art. 323 cod. pen.); faptul avocatului de a se înțelege cu partea adversă sau de a vătăma cu viclenie cauza unui acuzat (art. 324, 325 cod. pen.) și sustragerea actului din proces (art. 326 cod. pen.).

Asemenea legea mai califică drept abuz de încredere, găsirea obiectelor și tăgăduirea lor (art. 327 cod. pen.), faptul tutorilor, administratorilor, sechestrilor cari lucrează cu rea credință (art. 330 cod. pen.), agenții de schimb, expeditorii și comisionarii când lucrează cu rea credință (art. 330, alin. 2 cod. pen.).

La francezi legea mai prevede prin art. 407 abuzul de blanc-seing, text care n'a fost reprodus de legiuitorul nostru.

Abuz comis față de minori

Art. 322 cod. pen. pedepsește abuzul comis în prejudiciul unui minor.

Altă dată, faptul de a abuza de nevoile, slăbiciunile sau patimile unui minor, spre a-l face să sub-

scrie acte dăunătoare intereselor sale, nu era considerat ca un delict. Aceste manopere nu erau prevăzute decât de codul civil, care conferea minorului vătămat, o acțiune în restituire, ceea ce era cu totul insuficient, pentru că împrumutătorii și cămătarii luau precauțiuni de mai înainte, așa că slaba protecție acordată minorilor de legea civilă era mai întotdeauna înlăturată.

Voind a îndrepta acest rău, codul penal francez din 1810 a introdus art. 406, care a făcut din speculațiunea trebuințelor și patimilor minorului un delict special, calificat abuz de încredere și care a trecut și în legislația noastră penală.

Trei sunt elementele acestui delict: 1) Abuzul trebuie să fi fost exercitat contra unui *minor, bărbat sau femeie, fie el emancipat sau neemancipat (lex non distinguit)*; 2) Victima trebuie să fi luat o obligație scrisă, o obligație verbală necăzând sub scutul legii; 3) Obligația, chitanța, etc., subscrisă de minor trebuie să fie de natură a-i aduce un prejudiciu și să fie rezultatul unui abuz asupra trebuințelor, slăbiciunilor sau patimilor unui minor. Nu se cere ca manoperile întreprinse să fie caracterizate ca în materie de escrocherie, însă trebuie să existe fapte pozitive întreprinse, *lucru faciendi causa*, care se apreciază în mod suveran de judecătorii fondului. Curtea de casație având numai căderea de a aprecia faptele declarate constante în raporturile lor cu legea penală.

Acest text vorbind numai de *minori*, este aplicabil la alți incapabili, și în special la acei puși sub consiliu judiciar? Chestiunea este controversată, și unii îl aplică nu numai la interziși, dar și la acei puși sub consiliu judiciar, pentru că legea anulează unele acte consimțite de dânsii fără asistența consiliului lor (art. 445, 458 cod. civ.), și pentru că și ei au nevoie de a fi apărați contra propriei lor inexperiențe.

(A se vedea în „Dreptul” nr. 64 din 1898, afacerea cămătarilor achizitori, susținută de def. C. N. Tătaranu).

Găsirea de obiecte

Conform art. 327 cod. pen., cel ce găsește un obiect și nu-l predă la cerere, se pedepsește ca abuz de încredere.

Pentru existența acestui delict se cere ca inculpatul să fie întrebat și el să tăgăduiască.

Art. 327 din codul penal pedepsește ca un abuz de încredere faptul celui ce găsim pe drumuri lucruri ce nu sunt ale sale și fiind întrebat, le va tăgădui.

Inculpatul luând de jos banii căzuți din buzunarul reclamantului și ascunzându-i în burueni, în scopul de a și-i însuși, comite un furt, iar nu delictul prevăzut de art. 327 cod. penal. (Cas. II, decis. pen. nr. 2394 din 22 Septembrie 1925).

Art. 328 codul penal este aplicabil nu numai în cazul când este vorba de încăperea unei „construcțiuni” fixată definitiv sau așezată numai provizoriu pe pământ, ci, și atunci, când este vorba de o construcție mișcătoare prin esența ei, însă, bine mărginită în spațiu și bine determinată, cum este „încăperea” unui vagon de cale ferată, al cărui proprietar — Direcția generală a. c. f. — este cunoscut tuturor.

Prima datorie a unui funcționar prepus de direcția căilor ferate spre a face serviciu într-o asemenea

încăpere sau în mai multe încăperi de felul acesta cari ar forma un tren, este ca atunci când va găsi în acele încăperi un lucru străin al vre-unui proprietar necunoscut să-l arate stăpânului „locului”, adică să-l depună cu raport șefului gării unde se oprește trenul sau unde se termină serviciul său și aceasta imediat ce sosește trenul în stație, pentru a putea fi astfel cunoscut de șefii respectivi și reclamat de către pasagerii păgubași.

Un vagon de cale ferată este tot o încăpere în sensul art. 328 codul penal, cu toate că este mișcătoare, căci legea — art. 328 codul penal — nu distinge.

Aceeași chestiune se pune și pentru oricare altfel de vehicul: trăsură de piață, automobil, autobuz, tramvai, etc., ce servește la înlesnirea circulațiunii, când nu este condus de însuși proprietarul său. (*Jurisprudența Generală* nr. 52 din 1925).

Tutor

Nu e suficient actul de rea gestiune din partea tutorului, ci mai trebuie și intenție frauduloasă și rea credință.

Refuzul unui tutore înlocuit de a preda noului tutore, obiectele ce compuneau averea mobilă a minorilor, care tutore nici n'a ales că obiectele ce-i fusesse încredințate s'ar fi distrus prin vechime sau prin întreprinșare, asemenea fapt constituie delictul prevăzut de art. 330, alin. 1, de oarece imposibilitatea pentru dânsul de a preda averea minorilor, implică însușirea lor cu rea credință și în vătămarea intereselor minorilor. (Cas. II, nr. 1739 din 1915, *Jurisprudența*, 540 din 1915).

În delictul de abuz de încredere al tutorului, minorul emancipat nu se poate constitui parte civilă decât cu autorizarea curatorului (art. 426 cod. pen.).

Sechestrul

Debitorul cărui a s'a sechestrat și lăsat în primire mai multe obiecte, comite delictul de abuz de încredere când le schimbă cu altele de o calitate inferioară. (B. Cas. p. 727, 1894).

Noul cod penal

Prin proiectul de cod din 1933 abuzul de încredere a fost trecut la titlul XIV între crimele și delicturile contra patrimoniului.

După acest proiect, comite delictul abuzului de încredere acela care având în posesiunea sau deținerea sa un lucru mobil al altuia, și-l însușește sau dispune de el pe nedrept sau refuză de a-l restitui. (Art. 542).

Pedeapsa se agravează când abuzul de încredere se săvârșește de o persoană din serviciul sau intimitatea celui lezat, când cel ce a comis delictul, este comis de o persoană căreia în mod obisnuit publicul îi încredințează lucruri, când lucrul a fost încredințat în timp de incendiu, inundație, războaie, etc.

Prin art. 547 s'a prevăzut ca abuz de încredere frustrarea creditorilor de către debitorul care înstreinează averea sa, după ce a fost chemat în judecată.

Asemenea s'a prevăzut ca abuz de încredere gestiunea frauduloasă în scop de a dobândi profit material.

Directorii societăților cari au alcătuit bilanț fals, sau au plătit dividende pentru beneficii nereale, cari au provocat scăderi la bursă prin stiri false, etc.

În Franța, comisiunea de reformă a codului penal a propus majorarea pedepsei în materie de escrocherie și abuz de încredere, când delicturile au fost comise de financiarî cari fac apel la creditul public.

De asemenea s'a prevăzut urmărirea directă contra societăților persoane morale, făcându-le pasibile de amendă și de măsuri de siguranță de ordin patrimonial.

Abuzuri de încredere create prin legi speciale

În afară de infracțiunile denumite abuzuri de încredere de codul penal, o serie de alte fapte, au fost înglobate ca abuzuri de încredere.

Astfel prin art. 192 proc. pen., se consideră ca abuz de încredere, trimițându-se la sancțiunile din codul penal, faptul: „greșelii care va da copie de pe o sentință care nu este încă subscrisă de judecători”.

Conform art. 250 cod. com., se socotește ca abuz de încredere și se pedepsește ca atare faptul: „de a face operațiuni în favoarea și pe seama societăților străine cari nu au îndeplinit formele de funcționare în țară”.

Conform art. 18 din „Legea circulației automobilelor” dela 28 August 1921, se consideră ca abuz de încredere faptul conductorului care folosește automobilul fără permisiunea stăpânului”.

Prin art. 28 Legea creditului agricol din 1892; art. 14 Legea Băncilor populare; art. 15 Legea caselor de împrumut pegaj din 10 Martie 1915; art. 9 Legea creditului industrial din 1926; art. 217 Legea cooperatiunii din 12 Iulie 1928 și prin art. 119 din leg. cooperatiunii din 28 Martie 1929 se consideră ca abuz de încredere faptul: „debitorului care înstrăinează recolta, vitele, uneltele, etc., puse în amanet și lăsate în păstrarea lui”.

Prin art. 119 Legea cooperatiunii din 1929, prin art. 9, alin. 3 legea creditului industriei și prin art. 11 alin 7, legea creditului funciar rural din 1923, se mai consideră tot ca abuz de încredere faptul: „debitorului care amanează un lucru ce nu-i aparține sau care ascunde că lucrul amanetat este deja sechestrat sau urmărit”.

Prin art. 145 din Codul cooperatiunii din 1929 este considerat ca abuz de încredere faptul: „administratorilor, cenzorilor, lichidatorilor, funcționarilor și prepușilor unei societăți cooperative de a sustrage obiecte, efecte, valori sau fonduri aparținând societății, indiferent dacă ei erau sau nu depozitari legali”. (V. Dongoroz, *Curierul Judiciar* nr. 34 din 1929).

Prin legea din 2 August 1929 asupra „Vânzării pe credit a mașinilor industriale, agricole și autovehiculelor” se creiază o nouă infracțiune calificată abuz de încredere.

„Cumpărătorul care va înstrăina mașina sau autovehiculul înainte de plata ratelor datorite, va fi pasibil de pedeapsa prevăzută pentru delictul de abuz de încredere”. (Art. 28).

„Dispozițiunile art. 28 se aplică la orice vânzare de lucruri mobile la care vânzătorul și-a rezervat proprietatea, chiar dacă bunurile mobile nu ar fi cele prevăzute de această lege și vânzarea nu ar fi făcută în condițiunile de mai sus”. (Art. 30).

În studiul de față ne ocupăm de abuzul de încredere comis prin deturnarea obiectelor încredințate cu titlu de închiriere, depozit și mandat.

Elementele delictului. Deturnare

Abuzul de încredere se comite prin deturnare.

Este o infracțiune în care elementul material constă în însușirea sau risipirea lucrului altuia aflat în mâinile infractorului în virtutea unui raport juridic care îl obligă să păstreze, să restituie sau să dea o anume întrebuințare acestui lucru. (V. Dongoroz, *Curierul Judiciar*, 34, 1929).

Călcarea încrederii rezultă din raporturi cari implică bună credință, constituie abuzul de încredere.

Eminentul nostru penalist d. Vintilă Dongoroz a propus *de lege ferenda* schimbarea denumirii de „abuz de încredere” în acel de „deturnare”. (*Curierul Judiciar* 34, 1929).

Lucrul altuia

Pentru existența delictului de abuz de încredere se cere o risipire sau deturnare a lucrului altuia, care a fost încredințat inculpatului sub forma de închiriere, depozit sau mandat.

Cambia dată în plata chiriei aparține în mod absolut proprietarului, care este beneficiarul cambiei și al chiriei. El nu poate comite abuz de încredere față de sine însuși. (*Jurisprudența Generală* 15, 1934, cu studiul d-lui Elias Grünberg, avocat).

Nu este abuz de încredere când prin noviație inculpatul nu mai deține în baza mandatului „fondurile deturnate, ci a subscris cambii și cambiele au fost acceptate de mandant. (Cas. fr., F. Hélie, vol. V, p. 450).

Calitatea de proprietar a părții civile

În materie de abuz de încredere trebuie să se stabilească calitatea de proprietar detentor sau posesor al bunului deturnat.

Când este discuție de proprietate, faptul nu constituie delictul de abuz de încredere. Pentru aceasta se cere să nu fie simplu pretext, ci să fie reală opunerea pârului. (*Curierul Judiciar*, 1, 1928).

Potrivit art. 408 cod. pen. fr., delictul de abuz de încredere este caracterizat prin aceea, că el trebuie să fie comis în prejudiciul proprietarului, posesorului sau detentorului lucrului deturnat; prin urmare, hotărîrea de condamnare trebuie să constate precis una din din aceste calități la partea civilă; așa dar, când arată în mod vag sau lipsesc aceste constatări de fapt, condamnarea este lipsită de o bază legală. (Cas. crim. fr., dec. din 19 Iunie 1931, din La Loi nr. 208 din 29 Oct. 1931).

Fidelitate reciprocă

În delictul abuzului de încredere raporturile dintre persoane se bazează pe o fidelitate reciprocă.

Este abuz de încredere când lucrul mobil se află în mâinile agentului printr'un contract civil, contract care implică încredere și obligație de a restitui lucrul primit și numai ulterior agentul întrebuințează fraudă când abuzând de încredere, își însușește lucrul pe nedrept.

În codul nostru, ca și în cel francez, ca să existe abuz de încredere, trebuie ca lucrul să fi fost încredințat sub titlu de închiriere, mandat, depozit, agentul având obligația ca obiectul să fie restituit așa cum i-a fost predat, neputând posesorul sau deten-

torul, în baza unui contract, să înstrăineze lucrul, să-l consume prin uz sau să refuze a-l restitui celui în drept a-l reclama, dispunând de el ca de al său propriu.

Sustragerea actelor dintr'un proces făcut de un terțiu, nu de însăși partea, constituie furt, iar nu abuz de încredere.

Instrăinarea oilor încredințate pentru pășunat, a scaunelor date la reparat, constituie abuz de încredere (art. 323 cod. pen.).

Comite delictul de abuz de încredere posesorul precar care transformă posesia precară, deținută în virtutea unui contract de închiriere, depozit, mandat, într'o posesie *animus domini* (Garçon, II, p. 15. nr. 16).

Călugărul care își însușește sumele strânse cu pantahuza, comite delictul de abuz de încredere. (*Jurisprudența* 22, 1911).

Comite delictul de abuz de încredere cel ce instalează curent electric în mod fraudulos. (*Curierul Judiciar* 7, 1902).

Caractere generale. Furt. Escrocherie

Abuzul de încredere se deosebește de furt și escrocherie.

Deosebirea între escrocherie și abuz de încredere este adeseori greu de făcut în cazuri complexe.

La abuzul de încredere lucrul altuia trebuie să se găsească în mâinile inculpatului în baza unui raport juridic și el să și-l însușească printr'o intervenție frauduloasă.

La escrocherie lucrul nu este încredințat inculpatului de însuși proprietarul lui, ca la abuzul de încredere.

Abuzul de încredere se deosebește de furt prin aceea că el implică punerea la o parte a unui lucru încredințat inculpatului, în baza unui contract, iar nu sustras pe ascuns, și de escrocherie prin aceea că presupune un contract, fără întrebuintarea manoperei cerute pentru existența escrocheriei.

Mandatarul care substituie facturile mandantului cu alte facturi proprii și ca rezultat al acestei manopere își însușește prețul mărfii furnizate, comite o escrocherie dublată de un abuz de încredere. Escrocherie, fiindcă prin amăgire a făcut pe mandant să creadă că execută comanda sa pe numele său, în timp ce în realitate a executat o comandă pe numele mandatarului și un abuz de încredere, fiindcă mandatarul a obținut prin acest mod prețul mărfii cuvenit mandantului.

Ceeace constituie furtul, sunt cele trei elemente: 1) Sustracțiunea pe ascuns a lucrului; 2) Lucrul să aparțină altuia; 3) Intențiunea frauduloasă.

Dispărând primul element, faptul desi delictuos, nu ar mai fi furt, ci abuz de încredere, care se distinge de furt prin aceea că lucrul deturnat a fost dat în posesia delicventului printr'un act care implică încredere și obligația de a-l restitui. (*Garraud*, Précis de dr. crim., p. 333).

Faptul unui căraș de a sustrage obiectele ce a fost însărcinat a transporta, constituie delictul de furt, pedepsit de art. 309, alin. 4 cod. pen., iar nu abuz de încredere.

Ca atare, el se judecă la judecătoria conform art. 53 leg. jud. (*Jurispr. Rom.* 14, 1920).

Din art. 323 codul penal, rezultă că pentru a constitui delictul de abuz de încredere, nu este suficient numai ca obiectele deturnate, să fie remise cu îndatorirea de a le întoarce, ci mai trebuie ca aceste re-

miteri să fie făcute în executarea unuia dintre contractele limitativ enumerate în zisul articol.

Faptul imputat inculpatului, că fiind tocmnit servitor la oi, a dispărut într'o zi pe ascuns cu oile ce le pășună, cu cuget de a și le însuși, prezintă caracterul nu al delictului de abuz de încredere, ci ale aceluia de sustragere frauduloasă, pedepsit de art. 309, alin. 3 codul penal. (Cas. II, dec. nr. 1867 din 9 Noembrie 1921).

Faptul unui morar care, fiind obligat să macine o cantitate de grâu în anumite condițiuni, extrage și păstrează pentru dânsul făina albă pe care nu avea dreptul să o extragă, înlocuind-o cu altă cantitate de făină neagră și tărâțe, întrunește elementele delictului de abuz de încredere prevăzut și pedepsit de art. 322 și 323 cod. pen., iar nu pe acelea ale delictului de înșelăciune prevăzut de art. 332 și 333 codul penal. (*Curierul Judiciar* 32, 1930).

După dispozițiunile art. 323 cod. pen., există abuz de încredere atunci când o persoană pune la o parte, risipește spre paguba proprietarilor, posesorilor sau detentorilor, obligațiuni, bani, mărfuri, bileți sau chitanțe cuprinzând vre-o obligațiune sau apărare și care i se vor fi dat sub titlu de închiriere, depozit, de mandat, sau pentru vre-un lucru cu plată sau fără plată, cu îndatorirea de a le întoarce înapoi sau de a-l înfițișa, ori de a-l întrebuintă într'un chip hotărât.

În delictul de abuz de încredere, elementele esențiale sunt, ca o persoană să încredințeze alteia un lucru carecare cu titlu de depozit, mandat, etc., pentru o întrebuintare hotărâtă și că această persoană să puie la o parte sau să risipească acel lucru în dauna celeilalte.

Abuzul de încredere presupune, ca obiectul deturnat sau risipit să se găsească în posesiunea agentului sub un titlu oarecare de posesiune precară și anume acelea prevăzute în mod limitativ de art. 323 cod. pen., sub care s'a făcut remiterea cu îndatorirea de a-l restitui, căci numai astfel se poate spune că agentul a abuzat de încrederea ce i s'a conferit prin acesta, de proprietarul, posesorul sau detentorul de la care a obținut obiectul.

În delictul de escrocherie prevăzut de art. 332 și 333 cod. pen., nu găsim încredințarea unui lucru cu titlurile arătate la art. 323 cod. pen. și nici întrebuintarea într'un mod hotărât a unui obiect, ci faptul aceluia care, în vedere de a împărtăși un folos, face sa se nască o amăgire în paguba averii altuia, sau făcând să treacă de adevărate, fapte mincinoase sau prefăcând în mincinoase fapte adevărate.

Două elemente sunt dar necesare pentru constituirea delictului de escrocherie: întrebuintarea de manopere frauduloase și vătămarea averii altuia, deci ceeace caracterizează în toate cazurile delictul de înșelăciune este o uneltire vicleană, actul amăgirii din partea agentului, deci înșelător în sensul art. 332 și 333 cod. pen., nu este decât acela care întrebuintează manopere frauduloase, fapte false, cu intențiunea de a-și procura un folos, un câștig nedrept din averea și în paguba altuia.

Legiuirile moderne făcând din furt, abuz de încredere și înșelăciune trei tipuri distincte de infracțiuni, au fixat prin înseși definițiunile acestor infracțiuni linia de demarcațiune dintre ele.

După unii autori caracterizarea juridică a furtului este: „uzurparea posesiunii civile a unui imobil”; abuzul de încredere: „intervertirea posesiunii precare în posesiune animo domini”, iar înșelăciunea:

„remiterea unui lucru obținut prin fraudă”. (E. Garçon „Code pénal annoté”).

Este abuz de încredere, iar nu furt, ascunderea tacâmurilor ce i-au fost date pentru a sta la masă.

Este furt, sustragerea tacâmurilor de la un restaurant oarecare.

Remiterea voluntară a unui lucru de către proprietarul său, nu exclude delictul de furt, dacă acest lucru n'a fost încredințat decât pentru a fi examinat și restituit imediat. Se cunoaște în doctrină sub numele de *comunicațiune necesară*.

Deturnarea ceasului ce i-a fost încredințat cuiva spre a-l vedea, nu poate fi considerată ca abuz de încredere, inculpatul nefiind depozitar.

Asupra deosebirilor dintre furt, abuz de încredere și înșelăciune, a se vedea: Chauveau et F. Hélie, „Théorie du code pénal”, ediția 6, vol. V, nr. 1883-5, 2189-93 și 2269; Blanche, „Etudes sur le code pénal”, vol. V, nr. 458 și vol. VI, nr. 156 și 211; Garraud „Traité de dr. pén.” ed. 2, vol. V, nr. 2249 și urm. 2313 și urm.; Garçon, „Code pén. annoté”, art. 379, 405 și 408; studiul d-lui V. Dongoroz, în *Curierul Judiciar*, 1924, nr. 23.

Delapidare

Nu există analogie între delapidare și abuz de încredere.

În primul delict se aduce atingere ordinii publice, pe câtă vreme în al doilea ordinii private.

Infracțiune continuă

Mai multe abuzuri de încredere nu constituie un singur abuz de încredere continuat, care ar exclude aplicarea art. 40 cod. pen. (*Tănoveanu—Dongoroz*, II, pag. 62).

Abuzul de încredere nu e delict continuu, prescripția lui începând din ziua comiterii lui, însă dacă prevenitul recunoaște că a sustras și după data fixată pentru amnistie, faptul nu poate fi amnistiat.

Abuzul de încredere nu este delict succesiv, ci un delict instantaneu.

Prin urmare, acest delict începe a se prescrie din ziua când s'a săvârșit delictul. (Garraud, V, 303).

Faptul de abuz de încredere nefiind continuu, chiar dacă ar fi amnistiate faptele anterioare datei decretului de amnistie nu este amnistiat celalt fapt, comis după data de mai sus.

Prescripția delicului începe să curgă din momentul când obiectele încredințate nu pot fi restituite, iar dacă e vorba de lucruri fungibile, dela data somată. (Cas. II, „Dreptul” 43, 1910).

Circumstanțe agravante

Calitatea de scriitor, ucenic, călă, lucrător, care pun la o parte, spre paguba stăpânului, constituie o circumstanță agravantă a delictului (art. 323 codul penal).

Inculpatul fiind intendent al unui spital, ce nu este instituțiune particulară, nu putea fi condamnat cu aplicațiunea aliniatului 2 al art. 323 codul penal, care pedepsește mai aspru abuzul de încredere săvârșit de o slugă, om cu simbrie, ucenic, etc., spre paguba stăpânului său, întrucât inculpatul nu poate fi plasat în categoria acestor persoane. (Cas. II decizia penală nr. 3142 din 2 Noembrie 1925, *Jurisprudența Generală*, 2 din 1926).

Când lucrătorul sau servitorul sustrage ustensile de bucătărie sau materiale de-ale stăpânului

date în posesia lor spre a fi transformate comit delictul de abuz de încredere.

Servitorul din casă care sustrage lucruri din interiorul casei sau chiar din afară, comite delictul de furt. *Jurisprudența Generală*, pag. 1006, 1926).

Felul obiectelor încredințate. Lucruri mobile

Obiectele încredințate trebuie să fie: obligațiuni, bani, mărfuri, chitanțe sau orice acte conținând o obligație sau apărare. (Garraud, V, ed. 2, 2314, 2329; *Jurisprudența Generală*, 9, 13, 1924).

Prejudiciile materiale cari pot atrage sancțiunea prevăzută de art. 323 cod. pen., trebuie să constea în bani, obligațiuni, mărfuri, bilete, chitanțe sau orice alte acte cuprinzând vre-o obligațiune sau apărare.

Reținerea chiar frauduloasă a unor registre de comerț, din partea administratorului unei societăți și chiar refuzul de a le prezenta judecătorului de instrucție nu constituie, după unii, un abuz de încredere, căci lipsește deturnarea sau punerea la o parte frauduloasă.

Garraud de asemenea susține că o retentie frauduloasă a registrelor nu constituie o deturnare în sensul art. 323 cod. pen. (*Curierul Judiciar*, 43, 1910).

S'a decis totuși că devine culpabil de abuz de încredere cel care primește de la ajutorul de primar condica de încasarea veniturilor comunale din timpul gestiunii sale ca primar al acelei comune și nu restituie zisa condică. (Cas. II, nr. 10 din 3 Ian. 1889).

Sustragerea obiectului

Elementele abuzului de încredere sunt sustragerea, intențiunea frauduloasă, prejudiciul și obiectele să fie încredințate în unul din modurile limitativ arătate de art. 323 cod. pen.

Primul element al abuzului de încredere este apropierea obiectului încredințat, punerea sa la o parte, deturnarea (art. 323 cod. pen.; Garraud, V, ed. II, 2314, 2315; *Jurisprudența Generală* 9, 13, 1924).

Deturnarea rezultă din fapte de natură a împiedica pe autorul lor de a îndeplini obligația sa de a da, de a reprezenta sau de a întrebuiți la scopul convenit lucrul care i-a fost încredințat.

Complicitate

Cineva devine complice la abuz de încredere prin provocațiune, prin instrucțiile date, prin mijloacele întrebuițate și prin asistență. (Daloz, 1898, I, 374).

Regulile dela complicitate se aplică și în materie de abuz de încredere. (*Recueil des Sommaire* 1929, nr. 1, p. 1).

Când obiectele încredințate cu titlu de mandat, au fost fraudulos deturnate de către doi inculpați, e suficient ca contractul de mandat să fie stabilit față de unul, celalt fiind complice dacă nu e coautor.

Pentru a dovedi complicitatea la abuzul de încredere, este necesar a se stabili că inculpatul a avut cunoștință când a ajutat și asistat pe autor la acțiunea delictului consumat.

Judecătorii de fond nu au nevoie de a motiva expres că autorul principal și complicele au lucrat cu intențiune delictuoasă, când din faptele constatate, intenția rezultă implicit. (Cas. fr., *Recueil des Sommaire*, 1929, nr. 1, p. 1).

Ascunderea unui lucru ce a fost deturnat prin abuz de încredere, constituie un fapt de complicitate. (Garraud, Précis de dr. crim., p. 394).

Elementul fraudei. Intențiunea frauduloasă

Intențiunea frauduloasă din partea agentului este un element esențial.

Ea trebuie dovedită, putând rezulta și implicit din modul comiterii faptului.

Intențiunea frauduloasă în delictul de abuz de încredere constă în știința inculpatului că lucrează fără drept, adică că săvârșește o operațiune ce nu-i era îngrădită de cel ce îi încredințase o însărcinare.

Este deci nemotivată sentința care declară vinovat de abuz de încredere pe reprezentantul unei firme care a întrebuintat banii încasați dela un client pentru a face față cheltuelilor de transport și întreținere ce cădeau în sarcina sa, fără ca instanța de fond să examineze dacă inculpatul a lucrat în credința că acest procedeu îi era îngăduit de firma pe care o reprezintă, îngăduință pe care inculpatul sustinea că a avut-o întotdeauna în trecut. (Cas. italiană II, dec. 7 Martie 1930, după „La Giustizia Penale”, 1930, col. 1168, *Jurisprudența Generală* 32, 1930).

La abuzul de încredere, delictul nu există, câtă vreme mandatarul n'a negat datoria sa și nu a fost pus în întârziere de a achita datoria.

Mandatarul poate întrebuinta suma în folosul său personal și nu comite delictul de abuz de încredere, câtă vreme e solvabil și restituie la cerere suma primită ca mandat. (*F. Hélie*, V, p. 477).

Nu e suficientă deturnarea momentană sau simpla întârziere în executarea mandatului, căci ar fi a se confunda dolul civil cu fraudă: se cere existența fraudei prin mijlocul căreia mandatarul s'a pus în imposibilitate de a-și îndeplini mandatul.

Punerea la o parte și risipa din art. 323 presupune apropierea și dispunerea de bunul încredințat cu titlu de mandat, de depozit, de închiriere ca de bunul său, faptul de a dispune de lucrurile și risipi sumele încredințate fără elementul fraudei, nu dă drept decât la o acțiune civilă, *locati, mandati* sau *depositi*, nu la acțiunea pentru abuz de încredere.

Mandatarul care întârzie de a restitui sumele primite sau se servește temporar de ele cu intenția de a le restitui mai târziu, nu comite un abuz de încredere, el nu poate fi responsabil decât de daune interese, când n'a existat din partea lui dol sau fraudă și când este gata să restituie sumele primite.

Frauda nerutându-se presupune, este cert că numai insolabilitatea sau neputința de a achita, rezultând dintr'o întâmplare nenorocită și neprevăzută, nu dovedește fraudă, dar dacă agentul nu era sigur că va putea restitui sau știă starea sa de insolabilitate în momentul când dispunea de banul primit în depozit, se poate ușor deduce intențiunea de a-și însuși prin fraudă lucrurile sau sumele lui încredințate.

Inculpatul uzând de sumele ce avea primite în depozit și cu anumită sarcină de a le remite la diferite adrese, nu este presupus că a avut intențiunea de a-și însuși în mod fraudulos acele sume, căci se știă solvabil prin garanția ce avea depusă și cu care au fost plătiți mandanții.

Contra Merlin, care a susținut că acțiunea naște din momentul în care mandatarul a întrebuintat banii în folosul său personal, independent de insolabilitatea lui constatată prin punere în întârziere. (*F. Hélie*, V, 475).

Nu e delict de abuz de încredere dacă faptul material al deturnării nu e însoțit de fraudă și intențiunea de a vătămă.

Singurul fapt de a fi dispus de obiectele încredin-

tate, nu poate fi considerat ca o deturnare făcută cu intenție frauduloasă, dacă inculpatul dovedește că n'a avut intenția decât a le întrebuinta momentan, chiar dacă în urmă n'a mai putut să le restituie.

Simplul fapt al restituirei obiectelor încredințate în momentul când i se cere, sau este pus în întârziere sau poate constitui prin el însuși un element de natură a dovedi existența intențiunii frauduloase.

Nu este deturnare fără intenție frauduloasă.

Imposibilitatea de a restitui poate fi considerată ca un indicium de fraudă.

Nu e suficient ca mandatarul să fi întrebuintat banii în folosul său, ci trebuie să nege restituirea sau să fi devenit imposibilă.

Nu e abuz de încredere dacă mandatarul a reținut banii pentru acoperirea cheltuelilor și avansurilor de el făcute. (*F. Hélie*, vol. V, p. 486).

Retenție frauduloasă

Simpla retenție frauduloasă nu constituie abuzul de încredere. Trebuie însușirea fondului în folosul său sau să-l dea la terță persoană. (*Curierul Judiciar* nr. 43 din 1910).

O simplă retenție frauduloasă, după unii, nu ar constitui delictul de abuz de încredere. (*Garraud*, *Curierul Judiciar* nr. 43 din 1910).

Ca să fie deturnare, trebuie ca administratorul să-și însușească fondurile sau să le dea la o terță persoană. (*Curierul Judiciar* nr. 43 din 1910).

Simpla întârziere, de asemenea, nu implică abuz de încredere.

Judecătorul apreciază în fiecare caz, existența fraudei.

Rezultă fraudă, din cererile repetate ale celui interesat, din refuzul inculpatului, din pretexte n serioase, din întrebuintarea banilor în folos personal.

Transacție

Transacția asupra interesului civil rezultând dintr'un abuz de încredere, nu poate avea nici o influență asupra delictului însuși, chiar dacă transacția a intervenit înainte de orice plângere, dacă ea a avut loc când delictul era deja consumat. (Cas. fr. Rec. des somm, 1928, nr. 4, p. 309).

Totuși, transacția intervenită în asemenea condițiuni, face pe reclamant neacceptabil de a se constitui parte civilă pentru a obține plata sumei deturnate.

În loc de restituire, poate avea loc între autorul deturnării și persoana lezată un aranjament, de regulă semnarea de cambie.

Semnarea aranjamentului trebuie să aibă loc înainte de orice urmărire. (*Dalloz*, Ab. de confiance).

Repararea delictului

Repararea delictului e ineficace din momentul comiterii lui.

Restituirea nu face să dispară infracțiunea. (*Garçon* I, p. 18, nr. 27).

Achitarea creanței posterior deschiderei acțiunii publice nu are influență asupra acțiunii publice, căci delictul a fost consumat. (Bul. Cas. p. 113, 1901).

Faptul că inculpatul a dat declarație prin care se recunoaște dator cu suma ce și-a însușit ne nedrept, nu-l apără de pedeapsă. (Bul. Cas. 986, 1903).

Restituirea ulterioară urmăririi nu ridică delictul, care trebuie apreciat după intențiunea agentului din momentul perpetrării faptului. (*Dalloz*, 44, 1333, 90).

Depunerea în apel a sumei însușite de inculpat, nu acoperă delictul, întrucât restituirea a fost făcută după săvârșirea delictului și nu apără de pedeapsă pe delincent. (Bul. Cas., 1038, 1900).

Punere în întârziere

Este necesară punerea în întârziere?

Pentru a fi abuz de încredere, pe lângă celelalte elemente, trebuie ca inculpatul să fi fost pus în întârziere. (Cas. II, Bul. 741, 1890).

Este punere în întârziere, chemarea la instrucție.

După alții, punerea în întârziere nu e cerută de lege și ea devine inutilă dacă se poate stabili altfel, existența elementelor delictului. (*Dalloz*, Abus de confiance, Cas. s. II, decizia nr. 559, 1912).

După Garçon, intențiunea frauduloasă rezultă din moment ce autorul faptului lucrează cu știință că face ceia ce legea interzice și faptul cauzează prejudiciu, fără a mai fi nevoie de punere în întârziere.

Punerea în întârziere nu e un element constitutiv al delictului, ci o constatare a relei credințe, care poate să rezulte și din alte împrejurări.

Refuzul de a restitui un anumit lucru, ce-i fusese încredințat, naște prezumția că e de rea credință.

Delictul este consumat în momentul în care agentul a comis actul de însușire. (*Garçon*, II, 14 și 15).

Punerea în întârziere nu este necesară atunci când din alte circumstanțe se poate stabili existența elementelor delictului de abuz de încredere.

Faptul unui inculpat de a întrebuinta diferite manopere pentru a disimula lipsa sumelor ce i s'a încredințat într'un anumit scop, precum ar fi o plată fictivă pentru a justifica însușirea sumelor încredințate, probează abuzul de încredere, stabilindu-se sustragerea, spiritul de fraudă și prejudiciul. (Cas. II 3078, 1912).

Când se comite delictul de abuz de încredere, în momentul sustragerii obiectului sau al punerii în întârziere?

Chestiunea are importanță din punct de vedere al amnistiei.

După unii, faptul nu e comis decât după cerere și după punere în întârziere.

După alții, faptul se consumă înainte de punere în întârziere și anume din momentul sustragerii.

Reclamația nu fixează momentul comiterii delictului de abuz de încredere, ci numai elementul relei credințe.

Faptul se consideră comis în momentul sustragerii sumelor de bani.

Nu se cere punere în întârziere când se constată că reclamantul mai înainte de punere în întârziere, ceruse de mai multe ori obiectul încredințat, înainte de punere în întârziere, prin reclamație la parchet.

Atunci când cineva a avut însărcinarea ca să îndeplinească un mandat, și nu l'a îndeplinit, faptul e comis din ziua când și-a însușit banii, nu din ziua chemării în judecată.

Faptul de a întrebuinta diferite manopere pentru a disimula lipsa unor sume încredințate într'un anumit scop, precum ar fi o plată fictivă, imaginată pentru a explica și legitimă însușirea sumelor încredințate, este de natură a stabili abuzul de încredere pentru că probează în același timp sustragerea, intenția frauduloasă și prejudiciul.

Punerea în întârziere nu mai e necesară atunci când, din alte circumstanțe, se poate stabili existența elementelor delictului de abuz de încredere; iar delictul fiind pe deplin consumat în momentul sustrage-

rei sumelor de bani, întrucât prejudiciul a fost posibil în acel moment, reparația daunelor survenită în urmă, nu face să dispară delictul. (Bul. Cas. p. 1985, 1913).

Parte civilă

Acțiunea civilă trebuind a fi adecuată acțiunii publice, tribunalul corecțional nu poate statua asupra unei cereri a părții civile, superioară, sumă pe care ministerul public pretinde că a fost deturnată. (Cas. fr. Rec. des somm. 1928 nr. 4, p. 309).

Pagubă. Prejudiciul proprietarului

Un element al abuzului de încredere este ca deturnarea frauduloasă să fie făcută în prejudiciul proprietarilor, posesorilor sau detinătorilor.

Pentru a stabili delictul de abuz de încredere, se cere dovedirea prejudiciului fără de stabilirea căruia hotărârea este casabilă. (Bul. Cas., p. 1127, 1892 și p. 1140—1893).

Nu este absolut indispensabil că prevenitul să fi profitat personal de obiectele deturnate fiind suficient ca abuzul de încredere să fi avut loc în prejudiciul proprietarului, posesorului sau detinătorului obiectului sustras. (*F. Hélie*, V, p. 473).

(Va urma)

N. JAC CONSTANTINESCU
Președinte la Curtea de Apel București

RECENZII

ALEX. ST. MANDREA, *Opera juridică a d-lui ANDREI RĂDULESCU*, 40 pagini 154, tip. Libertatea.

Bravând prejudecata, care interzice a se vorbi de persoana sau opera unui magistrat înainte de eșirea sa la pensie, un magistrat el însuși scriitor de valoare și ajuns în vârful ierarhiei instituției, are curajul de a face în numele contemporanilor săi această operă de dreptate.

Avem satisfacția de a fi adăpostit în coloanele acestei reviste o bună parte din opera juridică a gânditorului Andrei Rădulescu cu care se mândresc deopotrivă magistratură, academia, catedra și tribuna.

Ne este de aceea plăcut să semnalăm monografia dedicată analizei și spiritului acestei opere de către alt vechiu și prețios colaborator al nostru, Consilierul de Înaltă Curte, Alex. Mandrea.

D-sa situează valoarea scrierilor d-lui Andrei Rădulescu în bibliografia juridică și istorică românească și în informarea străinătății, analizează cuprinsul lor și desprinde nota lor caracteristică: pietatea pentru trecutul puțin cunoscut și valoros al cugetării juridice românești; meticulozitatea în informarea și claritatea în expunere, atașamentul pentru gândirea juridică română, optimismul viguros și încrederea neclintită în valoarea morală și puterea de creație a neamului românesc, conștiința însemnătății dreptului în închegarea și desvoltarea socială, politică și etică a neamului.

Un sentiment cald de prietenie și prețuire însuflește această expunere de „adevăr eșit din laboratorul savantului și creație artistică ce înalță în lumea visurilor”.

Asociindu-ne acestui omagiu adus operii din prima sa jumătate de veac al unei vieți rodnic închinată dreptului și dreptății, îi dorim în decursul celeilalte jumătăți continuitatea și desăvârșirea.

COMENTARIUL „LEGEI FLAGRANTULUI DELICT” de *Henri Culianu*, procuror Trib. Iași. Editura *Curierul Judiciar*.

Lipsa unui comentariu al legii „*Flagrantului delict*” (sau a individului prins asupra faptului săvârșit) a fost de mult resimțită atât de instanțele judecătorești cât și de avocații penaliști.

Lucrarea d-lui *Henri Culianu*, unică în acest gen cu toate că apare cam târziu, totuși împlinește un gol în literatura juridică penală; ea va fi o indicație pentru magistrați și o orientare pentru avocați, când delicventul este pasibil a fi judecat după normele acestei legi.

La apariția sa dificultățile erau însurmontabile...!!

Regimul de *libertate individuală*, atât de dezvoltat în România, era aproape neînțeles, din cauza restricțiilor legii *flagrantului delict* care, la un moment dat s'a crezut că reduce din importanța și din intangibilitatea acestui drept natural; în definitiv, scopul legiuitorului era de a crea o *repreșiune rapidă*.

Un delicvent avea porțiunea sa de libertate garantată de constituție și îngădită chiar de legile represive, dacă era prins asupra faptului complexul de forme și formule greoaie, încălea soluția și întârzia sancțiunea infractorului; pedeapsa putea fi aplicată după un răsitmp de 3 și chiar 4 ani. Noțiunea pedepsei își pierdea din efectele sale sociale; individul liber în societate scontă alte manopere.

Regimul acesta de toleranță și așa zisa curtoazie răsfățată care se fonda pe principiile de libertate individuală, dacă nu știrbea din autoritatea morală a acestui prețios principiu, în schimb, reducea din importanța și siguranța măsurilor de reprăsiune fără nici un rost

Situația a devenit extrem de primejdioasă, delinquenții cu cazier bogat se plimbă în plină siguranță meditănd lovituri mai rentabile. Legiuitorul român trebuia să ridice la nivelul juridico-social adoptat în marele orașe contra acestor infractori, care după expresia legiuitorului francez (citată de autor) se concentrau în metropolă... „*de tous les points de l'Empire, les récidivistes, les gens en dupture de ban, les filons, voleurs et escrocs de tous genres, et mêmes les malfaiteurs venu de Pétrangers là où ils ont, a toute heure, l'occasion d'exercer leur coupable industrie avec l'espoir de rester plus longtemps cachés dans la foule...*” (exp. de motive a legii din 1865).

Infractorul prins asupra faptului este pe loc arestat și judecat de îndată, cu alte cuvinte: *celeritatea reprăsiunii penale*.

Rațiunea urgenței, și economia legii pleacă dela ideea că: *delicventul trebuie izolat,..!!* El nu trebuie lăsat să-și continue în liniște manoperile sale până ce formulele greoaie din codul sau procedura penală vor fi îndeplinite pentru a i se aplica sancțiunea.

Liniștea publică și siguranța cetățenilor impune scoaterea imediată din rândul societății *pe delicvent*.

Ministerul Public exercită această profilaxie de utilitate socială. Toate aceste elemente le tratează autorul cu multă competență și deosebit interes.

Prima parte a comentariului d-lui *Henri Culianu* cuprinde date istorice, statistice și de legislație comparată, dezvoltate cu multă pricepere.

De aceia ne permitem ca reținând această lucrare, să relevăm suprafața juridică a autorului, și să remarcăm că: educația științei sale penale a fost mult influențată de *doctrina școlii pozitiviste italiene*, ale cărei teorii au avut repercusiuni concludente asupra discipolilor săi, determinând acea profundă schimbare, a *perioadei clasice* predominantă de o logică *subiectivă și metafizică* înlocuită de școala nouă pozitivistă dezvoltată de marii maeștri de talia lui *Cezare Lombroso, Henrico Feeri, Garofalo*, etc., etc., care, au pus

bazele științei penale pe metode *experimentale* și cercetări de *laboratoriu juridic*.

Studiul modest și documentat al d-lui *Henri Culianu* conține acest plan metodic al materiei în genul lui *Planio*.

La capitolul „*flagrant delict*”, autorul, face incursiuni interesante în vastul domeniu al științei penale, speculând principiile din dreptul roman până la teoriile moderne ale autorilor străini care sunt mai adecuate legii și obiceiurilor românești.

Fiecare text este însoțit de un comentariu doctrinal, care va călăuzi pe talmăcitor să-l aplice după caz și speță.

Chemarea mărturilor, obligativitatea pentru judecători de a acorda un termen inculpatului pentru a-și formula apărarea, interogatorul delicventului, punerea sa în libertate, apelul, etc., sunt pe larg dezvoltate.

În sfârșit autorul insistă în special asupra situației juridice a părții civile până la valorificarea preferențelor sale.

Lucrarea d-lui *Henri Culianu* este complectată cu trimiteri jurisprudențiale pentru a facilita deslegarea problemelor în legătură cu această importantă lege.

Recunoscând meritul autorului, ne-am permis cu această mică și modestă contribuție recenzională, a remarcă comentariul legii *Flagrantului Delict* care va fi un sprijin de valoare pentru magistrați și avocați.

ELIAS GRÜNBERG
Avocat-Iași

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. UNITE

Audiența dela 22 Martie 1934

Președinția d-lui C. RĂTESCU președinte

Ștefan Florescu cu Mihail Manoiulescu

Decizia nr. 10. Dosar nr. 254/933

Controlul averilor. Recurs. Stabilirea veniturilor și cheltuelilor de consumație. Acțiuni. Stabilirea valorilor în raport cu valoarea reală, iar nu cea nominală. Justificarea sumelor și bunurilor achiziționate. Stabilirea veniturilor și averii achiziționate trebuie să se facă la epocile corespunzătoare, iar nu global. Denaturare de fapte. Omisiuni esențiale. Casare. Reținerea afacerii de către Inalta Curte de Casație pentru reînceperea anchetei și pronunțarea în fond. Art. 15 și 31 legea pentru controlul averilor.

1. *Constitue o omisiune esențială din partea Comisiunii de control nededucerea din veniturile intimatului a cheltuelilor cu întreținerea sa și a familiei, pentru că numai astfel se poate stabili disponibilul lichid anual și constată dacă acest disponibil putea sau nu permite, achizițiunea de bunuri pe care intimatul le-a făcut în fiecare an, ceace în speță, nu s'a făcut.*

2. *Neexaminarea de către Comisiune a acțiunilor ce le posedă intimatul în raport cu valoarea lor reală, iar nu nominală, care ar fi dus la stabilirea unui alt raport între activul și pasivul efectiv al intimatului, constituie o omisiune esențială și o denaturare.*

3. *Neexaminarea de către Comisiune dacă suma provenită din vânzarea unui imobil al soției intimatului a fost întrebuințată efectiv sau nu la achitarea unui alt imobil al intimatului, constituie o omisiune esențială.*

4. *Când se constată de Comisiune, că din scrisoarea soacrei intimatului, rezultă că s'a dat intimatului 500.000 lei, însă nu pentru a se plăti imobilul intimatului, se comite o denaturare de fapte, trăgându-se o astfel de deducere.*

5. Când din chitanța care constată că soția intimatului avea în depozit la Banca de devize și lombard 1.153.729 lei se justifică proveniența a 2.000.000 lei pe care intimatul susține că i-a întrebuințat la plata imobilului cumpărat, care valora 7 milioane lei, se comite o denaturare de fapte.

6. Afirmarea fără nici o probă, din partea Comisiunii, că cumpărarea vilei intimatului dela Mangalia este justificată prin veniturile globale ale intimatului, fără să se stabilească disponibilul lichid de care intimatul dispunea la epoca plății prețului de cumpărare, care se ridică la 700.000 lei, constituie o nemotivare.

7. Stabilirea că mobilierul, bijuteriile, blănăriile, automobilele intimatului evaluate la circa 2.000.000 lei, au putut fi cumpărate din veniturile intimatului, fără să se arate veniturile disponibile din care puteau fi achitate, constituie de asemenea o nemotivare.

8. Când în justificarea celor 5.000 acțiuni ale soc. Minele de Cărbuni din Ardeal, în valoare de 2.500.000 lei, se afirmă că ele au fost achitate din serviciile prestate de intimat ca inginer și Ad-tor delegat al Societății, când scrisorile invocate în cauză, se contrazic, constituie de asemenea o denaturare și omisiune esențială.

9. Când stabilirea veniturilor nu se face anual și la epoca achizițiunii fiecărui bun, ci se face numai simple afirmațiuni că veniturile și împrumuturile contractate de intimat, i-au putut permite diferite plăți și achizițiuni; de bunuri, constituie un procedeu greșit din partea Comisiunii de control al averilor.

10. Reducerea cantităților de cărbuni livrate C.F.R. de către intimat, ca administrator delegat al societății Minele de Cărbuni din Ardeal, când intimatul nu a mai fost ministru al comunicațiilor, fără să se facă din partea Comisiunii o cercetare comparativă cu a întreprinderilor care mai făceau livrări de cărbuni C.F.R., constituie o cercetare incompletă, și deci o omisiune esențială.

11. Nepronunțarea Comisiunii că acordarea unui credit de către Banca București, cum și micșorarea contului său la acea Bancă ar fi fost operațiuni ilicite, constituie o omisiune esențială.

12. Prin casarea ordonanței de clasare a Comisiunii de control a averilor, în lipsa unui text de lege care să reglementeze procedura de urmat în cauză, urmează că Înalta Curte trebuie să refină afacerea pentru judecarea ei în fond.

În consecință, conform art. 15 și 31 legea pentru controlul averilor, Înalta Curte delegă pe unul din consilierii ei să refacă întreaga anchetă preliminară.

În ziua de 15 Martie 1934, s'a luat în cercetare recursul făcut de către Ștefan Florescu în contra ordonanței de clasare nr. 7 din 1933 a Comisiunii speciale de cercetări, înființată conform legii pentru controlul averilor, dată asupra denunțului înregistrat sub nr. 25407 din 1932 făcut în contra lui Mihail Manoilescu, fost ministru.

Curtea, deliberând,

Asupra recursului făcut de către Ștefan Florescu în contra ordonanței nr. 7 din 1933, dată de Comisiunea specială de cercetări de pe lângă Curtea de Casație, prin care s'a clasat denunțul făcut în contra d-lui M. Manoilescu, fost ministru, conform legii pentru controlul averilor;

Având în vedere ordonanța atacată cu recurs, din care rezultă că recurentul Ștefan Florescu, prin reținuționea înregistrată sub nr. 25407 din 21 Decembrie

1932, a făcut denunț în conformitate cu art. 2 al. a din legea pentru controlul averilor din 18 Octombrie 1932, în contra mai multor persoane, între cari și în contra intimatului M. Manoilescu, fost ministru, arătând că ar fi dobândit ilicit și în prejudiciul statului, averea sa; că, în susținerea denunțului recurentul a pretins că intimatul și-ar fi cumpărat un imobil în care locuiește, de o valoare considerabilă, iar, după cum rezultă din ziarul „Dreptatea” cu data de 25 Mai 1931, ar fi favorizat și determinat pe timpul cât a fost ministru al comunicațiilor, ca minele de cărbuni „Sorjcani”, unde dânsul deține majoritatea acțiunilor, să furnizeze cărbuni căilor ferate române, așa încât deși consumul general de cărbuni scăzuse la acea epocă cu 20—30 la sută, totuși cantitatea de cărbuni livrată de minele „Sorjcani” a sporit față de cantitatea contractată cu 60 la sută; că, fiind chemat denunțatorul să dea lămuriri, și-a menținut cele cuprinse în denunțul său, precizând că denunțatul Manoilescu și-a cumpărat cu doi ani în urmă casele sale din București, str. Mussolini nr. 27, cu circa 6.000.000 lei, dărâmand două corpuri de case, pentru a-și face grădină; că, în 1927 era atât de lipsit de mijloace, încât pentru a face față cheltuelilor cu un proces pe care numitul l'a avut la Consiliul de război, soacra sa, Doamna Vellan, pe care o propune ca martoră, ar fi vândut 100 pogoane din moșia sa; că, în fine, denunțatul ar mai fi dobândit o vilă la Mangalia și una la Sinaia; că, la cererea Comisiunii, denunțatul Manoilescu a formulat și depus un memoriu asupra averii sale mobiliare și imobiliare, însoțit de acte, pe care l-a complectat cu alte memorii și o nouă serie de acte; că denunțatorul de asemenea a depus memorii și petițiuni; că, Comisiunea examinând actele și memoriile depuse, a găsit că proveniența averii soților M. Manoilescu a fost stabilită cu acte cari i-au format deplina convingere și în consecință, că nu este locul ca instanța de judecată să fie sesizată și, deci, a clasat denunțul; că, din examinarea actelor și memoriilor, Comisiunea a constatat că averea imobiliară a soției intimatului, Elena Manoilescu, născută Vellan, se compune din un imobil dotal în Bușteni, cumpărat la 6 Iunie 1924 cu 360.000 lei și un imobil parafernă, în București, str. Mussolini nr. 27, cumpărat la 6 Ianuarie 1930, cu act autentificat la 25 Iunie 1930, cu prețul de 7.260.000 lei, avere care este grevată de datorii ipotecare: 2.500.000 lei la Banca Centrală Cooperativă și 1.700.000 la Societatea Adriatică de Asigurări din Triest; că deci, activul net al averii soției reprezintă 3.360.000 lei; că averea denunțatului Manoilescu este constituită din un imobil în Mangalia, cumpărat la 9 Iunie 1927, cu 700.000 lei și un teren anexă cumpărat cu 48.000 lei, precum și acțiuni a mai multor întreprinderi, așa că întreg activul se ridică la suma de 5.318.000 lei și e grevat de datorii cari ating suma de 10.191.204 lei; că trecând la cercetarea provenienței acestor averi, Comisiunea constată că imobilul din București str. Mussolini, proprietatea d-nei Manoilescu, a fost cumpărat cu 7.260.000 lei, din care a plătit lei 4.023.729, restul până la 7.260.000 reprezentând preluarea unei ipoteci către Banca Centrală Cooperativă; că suma de 4.023.729 lei ce a fost plătită în rate vânzătorului, a fost astfel procurată: lei 2.000.000 îi avea d-na Manoilescu din vânzarea imobilului său din București Parcul Filipescu, făcută la 12 Septembrie 1929; lei 500.000 au fost dați de d-na Vellan, mama d-nei Manoilescu, din vânzarea unei părți a moșiei sale Ciorușelu (jud. Ilfov); lei 1.000.000 din împrumutul ridicat dela Banca Blank la 13 Ia-

nuarie 1934; iar restul a fost plătit din veniturile intimatului M. Manoilescu; că imobilul din Parcul Filipescu a fost cumpărat în 1922 dela Dr. Montia cu bani dăruiați de mama sa — d-na Vellan — cari proveneau din vânzarea anterioară a unui alt imobil pe care d-na Vellan îl avușese în strada Sărințar nr. 19; că imobilul din Mangalia, proprietate a denunțatului M. Manoilescu, Comisiunea arată că acesta a putut să-l cumpere cu bani din veniturile sale importante și mai ales din împrumuturile contractate; că trecând la stabilirea averii mobiliare a denunțatului M. Manoilescu, și la cercetarea provenienței ei, Comisiunea constată că ea se compune din 40.000 acțiuni ale Soc. Minele de cărbuni din Ardeal, în valoare nominală de 4 milioane; 200 acțiuni Fabrica de uleiuri Hermes în valoare nominală de 100.000 lei; 200 acțiuni „Stabilimentele Moscoviți” în valoare nominală de 40.000 lei și 350 acțiuni „Creditul Industrial” în valoare nominală de 350.000 lei; că pentru justificarea dobândirii pachetului de acțiuni „Soc. Minele de cărbuni Ardeal” denunțatul a depus 2 scrisori date Cluj 14 Februarie 1926; că dintr’una din aceste scrisori se constată că Zoltan Szanto, Niculae Szanto și Iacob Molnar, au vândut denunțatului 5000 acțiuni în valoare nominală de 100 lei fiecare, cu 2.500.000, sumă plătilă în 5 rate anuale, iar din textul celei de a doua scrisori rezultă că i sa recunoscut și dreptul la 1/6 din venitul real al societății pe termen de 5 ani — jumătate din acest venit urmând să fie destinat la plata ratei anuale de 500.000 lei pentru acțiunile vândute; că din examinarea acestor două scrisori, din explicațiunile date, din procesele verbale de impunere și din o broșură publicată de societate, Comisiunea deduce că este verosimilă susținerea făcută de denunțat, că datorită activității desfășurate de el ca inginer, membru în consiliul de administrație și administrator delegat al societății, aceasta i-a asigurat avantajii sub forma de salarii, tantieme și dobândirea de acțiuni; că celelalte acțiuni ale celorlalte întreprinderi și instituții, Comisiunea arată că le-a putut dobândi din fondurile provenite din veniturile pe cari le-a avut ca Ministru, guvernator al Băncii Naționale, profesor la Școala Politehnică, tantieme dela diferite consilii de administrație și din împrumuturi al căror quantum depășește chiar activul său.

Având în vedere că în contra ordonanței de clasare denunțatorul Stefan Florescu a făcut în termen legal recurs sprijinit pe 16 motive de casare.

Văzând motivele de casare II și III astfel formulate:

II. Omisiune esențială.

Ordonanța de clasare omite să ia în considerație arătarea subsemnatului din memoriul din 31 Martie a. e., cum că bugetul de cheltueli curente al denunțatului se ridică anual la circa 3.000.000 lei, aducând în sprijinul acestei afirmațiuni indicii și cerând dovada cu martori.

VIII. Nemotivare.

Ordonanța de clasare nu motivează cum a fost cu puțință denunțatului să plătească din veniturile sale pentru imobilul din strada Mussolini suma de lei 1.000.000, fără să se fi ținut seamă de cheltuelile curente ale denunțatului.

Având în vedere că prin motivul II de casare se pretinde că s’a comis omisiune esențială de către Comisiune, deoarece prin ordonanța de clasare nu a luat în considerație susținerea recurentului, după care bugetul de cheltueli curente al denunțatului se ridică anual la aproximativ 3.000.000 lei și pentru care a adus indicii și a cerut dovada cu martori; că prin

motivul VIII de casare de asemenea se impută Comisiunii că nu a ținut seama de cheltuelile curente ale denunțatului;

Având în vedere că prin punctul 12 din memoriul depus de recurent înaintea Comisiunii la 31 Martie 1933, se arată că pentru a se determina mijloacele de cari intimatul M. Manoilescu a putut dispune spre a dobândi averea sa, este necesar să se scadă din veniturile sale cheltuelile de consumație, între cari acelea de întreținerea sa și a familiei și cu privire la cari recurentul dă prin același memoriu unele date;

Având în vedere că prin ordonanța atacată cu recurs, Comisiunea nu discută această susținere și nu stabilește pentru nici unul din anii asupra cărora s’a întins cercetarea sa, la ce sumă anuală se ridică cheltuelile de întreținerea intimatului și a familiei sale; Considerând că nedisputarea acestei chestiuni de către Comisiune constituie o omisiune esențială, pentru că zisele cheltueli aveau de efect să diminueze mijloacele bănești de care intimatul dispunea în fiecare an și măsura acestei diminuări trebuia determinată de către Comisiune, pentru că numai astfel ea putea să stabilească disponibilul lichid anual rămas intimatului și, deci, să constate dacă acest disponibil îi permitea, sau nu, diversele achizițiuni, de bunuri pe cari le-a făcut în fiecare an.

Că, deci, motivele II și VIII de casare sunt întemeiate.

Văzând motivele III și IV de casare astfel formulate:

III. Omisiune esențială.

Ordonanța de clasare omite să ia în considerație arătarea denunțatului din memoriul său din 21 Februarie și anume că dacă ar valoriza prin vânzare numai pachetul său de acțiuni Minele de cărbuni din Ardeal întreg pasivul său ar fi acoperit și ar mai rămâne un fond activ de circa 5.000.000 lei.

IV. Depaturare de fapte.

Ordonanța de clasare denaturează faptele relevând că datorile contractate de denunțat depășesc chiar activul său.

Având în vedere că prin memoriul său din 21 Februarie 1933, intimatul M. Manoilescu arată cu privire la cele 40.000 acțiuni vechi, pe cari le posedă la „Minele de cărbuni din Ardeal S. A.”, că deși au o valoare nominală de 4.000.000 lei, totuși după aprecierea sa, ele au altă valoare comercială, așa că dacă ar fi valorificate prin vânzare, în condiții normale, întregul său pasiv ar fi acoperit și ar rămâne eventual și un sold activ de aproximativ 5.000.000 lei;

Având în vedere că prin ordonanța atacată, Comisiunea omite să discute sau să menționeze această declarație;

Având în vedere că omisiunea este esențială, atât pentru că declarația făcută de intimat este de natură a stabili din punctul de vedere al valorii reale, un alt raport între activul și pasivul efectiv al averii sale și anume un raport cu un sold real, activ, iar nu pasiv, cum arată Comisiunea, cât și pentru că acțiunile în discuțiune având o valoare reală cu mult superioară celei nominale, urmează de aci că posibilitățile intimatului de a dobândi acele acțiuni, trebuiau examinate de către Comisiune și în raport cu această valoare reală recunoscută de către intimat, iar nu numai în raport cu valoarea nominală, singura pe care Comisiunea o relevă; că deci, omisiunea există și această omisiune este esențială, deoarece, dacă Co-

misia de anchetă ar fi avut în vedere că denunțatul are un activ de aproximativ 5.000.000, altele ar fi putut fi concluziile la cari a ajuns în privința mijloacelor denunțatului de a-și procura diverse bunuri;

Considerând că din omisiunea de a releva și discuta acest fapt cuprins într-un act al cauzei, rezultă implicit că constatarea pe care o face Comisiunea, că datoritiile intimatului depășesc activul său, este o constatare care din punctul de vedere al valorii reale a averii controlate, nu se mai poate menține, fiind contrazisă de declarația intimatului, așa că imputarea adusă în această privință prin motivele III și IV de casare este întemeiată ;

Asupra motivului V de casare:

V. Omisiune esențială; denaturare de acte; nemotivare.

Ordonanța de clasare omite arătarea subsemnatului din memoriul meu din 31 Martie și anume că denunțatul a achitat o parte din datoriile sale la băncile Franco-Română, Tărănească, Devize și Lombard din banii dobândiți prin vânzarea imobilului din Parcul Filipescu; denaturează actele aflate la dosar când constată că în majoritatea cazurilor dobânzile la bănci ale denunțatului au fost decontate și nu plătite efectiv, când din acte reese acestea doar din câteva cazuri izolate; și nu motivează de ce veniturile anuale ale denunțatului, deși se pare că în mare parte au fost destinate la plata dobânzilor, totuși în realitate au rămas denunțatului.

Având în vedere că prin punctul 10 bis din memoriul depus la 31 Martie 1933, recurentul a susținut că suma de 2.000.000 lei plătită în comptul prețului de cumpărarea imobilului din str. Mussolini, nu a putut să provină din prețul pe care d-na Manoilescu îl obținuse la vânzarea imobilului său din Parcul Filipescu, de oarece, după cum ar rezulta din declarația la fisc din anul 1929, d-na Manoilescu întrebunțase la altă destinație sumele provenite din acest din urmă preț și anume întrebunțase la achitarea unora dintre datoriile intimatului la Băncile Franco-Română, Tărănească, Devize și Lombard;

Având în vedere că această susținere nu a fost examinată de către Comisiune, — ceeace constituie o omisiune esențială, deoarece dacă susținerea ar fi fost cercetată și găsită exactă, atunci ar fi căzut în parte justificarea dată de intimat și primită de Comisiune, a provenienței sumelor cu care s'a achitat prețul de cumpărarea imobilului din str. Mussolini;

Că, deci, prima parte a motivului V de casare, prin care recurentul se plânge de această omisiune, este întemeiată;

Având în vedere că în ceeace privește dobânzile la sumele pe cari intimatul le datora la diferite bănci, Comisiunea arată în ordonanța atacată, că achitarea lor se pare că s'a făcut în mare parte cu din veniturile anuale ale intimatului, dar că totuși, în realitate, majoritatea sumelor datorate ca dobânzi nu au fost plătite efectiv, ci numai decontate de bănci;

Având în vedere că asupra acestui punct Comisiunea trebuia să stabilească pentru fiecare an, cât anume s'a plătit din dobânzi și cât s'a decontat de către bănci, printrucă numai astfel putea să stabilească cât anume din veniturile intimatului i-au rămas în fiecare an și i-au putut servi la acoperirea cheltuelilor de întreținerea sa și a familiei, cum și la achiziționarea bunurilor ce constituiesc averea sa;

Că, deci, modul în care Comisiunea rezolvă această chestiune, justifică criticele ce i se aduc prin ultima parte a motivului V de casare, care astfel este întemeiat;

Văzând motivul VI de casare astfel formulat:

VI. Denaturare de acte.

Ordonanța de clasare denaturează scrisoarea d-nei Vellan din 25 Martie 1933, de unde nu se vede în nici un fel că suma de lei 500.000 dată d-nei Manoilescu de către mama sa, a fost întrebunțată la plata imobilului din str. Mussolini.

Având în vedere că Comisiunea, referindu-se la o scrisoare a d-nei Vellan din 25 Martie 1933, după ce constată din cuprinsul ei că semnatara a plătit prețul cumpărării imobilului din Parcul Filipescu, adaogă că prin acea scrisoare „se mai menționează că din vânzarea unei părți din moșia Ciorușelu, d-na Vellan a mai dat fiicei sale 500.000 lei, bani care au fost întrebunțati tot pentru plata imobilului din strada Mussolini”.

Având în vedere că din cuprinsul scrisorii citate rezultă în adevăr că d-na Vellan a dat fiicei sale 500 mii lei din produsul vânzării a 100 pogoane de pământ din moșia Ciorușelu; că, însă, în ceeace privește scopul și întrebunțarea pentru care s'a dat suma, scrisoarea nu cuprinde nici un element care să fi putut servi Comisiunii să deducă constatarea că banii dați au fost întrebunțati la plata imobilului din strada Mussolini ;

Că, deci, numai prin denaturarea scrisorii în discuțiune, Comisiunea deduce o constatare de fapt pe care textul ei nu o justifică, așa că motivul VI de casare este întemeiat;

Văzând motivul VII de casare astfel formulat:

Denaturare de fapte; nemotivare; omisiune esențială.

Ordonanța de clasare denaturează faptul plătirii d-lui Nasta de către Banca de Devize și Lombard în contul d-nei Elena Manoilescu a sumei de lei 1.153.729, constatând că prin aceasta se face dovadă că s'a întrebunțat la plata imobilului din str. Mussolini 2.000.000 lei rămas disponibil cumpărătoarei din vânzarea imobilului său din Parcul Filipescu; deasemenea, nu motivează de ce chitanța de plata sumei de 1.153.729 probează existența unui disponibil de lei 2.000.000, deasemenea nu motivează de unde reese că acest disponibil provenea din vânzarea imobilului din Parcul Filipescu.

Ordonanța de clasare omite arătarea subsemnatului din petiția din 3 Mai (pag. 2) din memoriul din 9 Mai (pag. 4 și 5), prin care arătăm că contul d-nei Elena Manoilescu de la Banca de Devize și Lombard din care s'a plătit imobilul Mussolini provine dintr'un comision ilicit dobândit de denunțatul Mihail Manoilescu, la acea epocă Președinte al Uniunii Camerelor de comerț. Acest comision a fost încasat de către el în chip ilicit și în prejudiciul Statului, dela Grupul Belgian „Electrobel“, care a încheiat un contract cu Municipiul Cluj, privind electrificarea orașului. Prin două extrase ale publicațiunei „Compass“ arătăm legătura intimă dintre Grupul Belgian „Electrobel“ și Minele de Cărbuni din Ardeal, precum și legătura acestor Societăți cu Societatea „Sorecani“, creiată exact în ziua în care denunțatul Mihail Manoilescu devenea Ministru de Comunicații.

Având în vedere că pentru a stabili că la data cumpărării imobilului din str. Mussolini, d-na Manoilescu avea încă disponibilă suma de 2.000.000 lei, provenită din vânzarea imobilului său din Parcul Filipescu și că acest disponibil l-a întrebunțat la plata prețului imobilului din str. Mussolini, Comisiunea se întemeiază pe o chitanță eliberată de Banca de Devize și Lombard, arătând că din ea rezultă că o parte însemnată din acel disponibil — 1.153.729 lei — fusese depusă la zisa bancă;

Considerând însă, că chitanța pe care se întemeiază

Comisiunea, nu, îngăduie deducerea altei constatări decât aceea a existenței depozitului arătat;

Că, oșebit de aceasta, depozitul în discuțiune fiind numai de 1.153.729 lei, Comisiunea nu putea să găsească în existența lui justificarea suficientă a provenienței sumei de 2.000.000 lei, întrebuințată la plata prețului cumpărării imobilului din str. Mussolini;

Că, deci, criticele ce i se aduc în această privință, prin motivul VII de casare sunt întemeiate;

Văzând motivul IX de casare astfel formulat:

Omisiune esențială; exces de putere; nemotivare.

Ordonanța de clasare omite să ia în considerație un criteriu arătat de subsemnatul în memoriul din 31 Martie pentru a fixa valoarea transformării imobilului din str. Mussolini la lei 7.000.000; acest criteriu constă în faptul că imobilul dărâmat de denunțat pentru a-și face o pergolă fusese locuit până la dărîmarea lui de inginerul Ganea, plătind circa 200.000 lei chirie anuală.

Onorata Comisie de cercetări, prin exces de putere și în contrazicere cu art. 4, alin. a, al legii pentru controlul averilor, a apreciat valoarea acestor transformări la 1—2.000.000 pe o simplă afirmație a denunțatului, privind felul unui singur fel de transformare.

Ordonanța de clasare nu motivează cum a fost cu puțință ca denunțatul să plătească valoarea transformării imobilului din str. Mussolini din veniturile sale sau din sumele împrumutate, întrucât nu ține seamă că împrumuturile denunțatului nu s'au făcut în bloc, ci la diferite epoci; ori ar fi fost de văzut dacă restul din sumele împrumutate permiteau la epoca respectivă, între altele, și acoperirea cheltuelilor acestor transformări.

Având în vedere că la imobilul din str. Mussolini făcându-se de către intimat lucrări de transformare, după cumpărarea lui de către d-na Manoilescu, recurentul a susținut că aceste lucrări au costat suma de lei 7.000.000; că, privitor la valoarea acestor transformări, recurentul prin memoriul depus la Comisiune, la 31 Martie 1933, arată că intimatul nu a depus facturile lucrărilor; că transformarea efectuată a fost atât de radicală, încât intimatul a declarat imobilul la fisc pe 1932, drept construcție nouă; că importanța transformării se poate deduce și din faptul că ea a necesitat dărîmarea unei construcțiuni secundare, ce fusese mai înainte închiriată unui inginer Ganea cu 200.000 lei chirie anuală.

Având în vedere că prin ordonanța de clasare, Comisiunea a înlăturat afirmația recurentului, după care lucrările de transformare în discuțiune ar fi costat 7.000.000 lei, motivând că declararea imobilului transformat drept construcție nouă, se explică prin faptul că, după cum se prevede prin actul de cumpărarea imobilului, el se compune și din construcțiuni și instalații făcute după 1928, deci sub regimul legii pt. încurajarea construcțiilor și că întrucât lucrările de transformare — după afirmația intimatului Manoilescu, necombătută de recurentul Florescu — consistă numai din adăogirea a 4 camere și un garaj, valoarea lor prin apreciere nu poate depăși suma de lei 1.000.000, maximum 2.000.000 lei, pe care intimatul M. Manoilescu a avut posibilitatea să o acopere cu veniturile sale și mai ales cu sumele rezultate din împrumuturile contractate;

Considerând că rezolvând în acest mod chestiunea valorii lucrărilor de transformare făcute la imobilul din str. Mussolini, cum și chestiunea provenienței sumelor cu cari intimatul a acoperit costul acelor lucrări, Comisiunea numai prin exces de putere și nemotivare, a putut să fixeze quantumul reparațiilor

prin apreciere cu o aproximație de un milion și să arate că această sumă a putut proveni din veniturile și împrumuturile denunțatului Manoilescu, fără nici o precizare asupra provenienței acestor venituri;

Că, în consecință, motivul IX de casare este întemeiat;

Văzând motivul X de casare astfel formulat:

Omisiune esențială; nemotivare.

Ordonanța de clasare omite arătarea subsemnatului (pețiția 3 Mai, pag. 2), cum că denunțatul a încasat diverse comisioane ilicite și că dobândirea vilei dela Mangalia coincide cu afacerea notorie a tarifului vamal și aceea a șiringilor unde numele denunțatului Mihail Manoilescu a fost amestecat public în diverse rânduri.

Ordonanța de clasare, dat fiind cele mai sus arătate, nu motivează în nici un fel cum denunțatul a putut cumpăra imobilul din Mangalia din veniturile sale și împrumuturile contractate de el.

Având în vedere că proveniența sumei de bani întrebuințată de intimat la achizițiunea imobilului din Mangalia, Comisiunea găsește că este justificată tot prin veniturile și datoriile contractate.

Considerând, însă, că aceasă explicație pentru a fi suficientă, Comisiunea trebuia să stabilească disponibilul lichid de care putea să dispună intimatul la epoca plății prețului de cumpărarea imobilului, iar nu să se mărginească a afirma, fără nici o probă, că această cumpărare este justificată prin veniturile denunțatului și datoriile contractate;

Că, așa fiind, motivul X de casare este întemeiat;

Văzând motivul XI de casare astfel formulat:

Omisiune esențială; denaturare de acte; nemotivare; exces de putere.

Ordonanța de clasare omite să indice o categorie de bunuri anume: 2 automobile, o bibliotecă și blănurile denunțatului arătate de subsemnatul în memoriul din 31 Martie și 9 Mai a. c.

Ordonanța de clasare denaturează memoriul subsemnatului din 9 Mai, unde este arătat că doar valoarea mobilierului depășește 1.000.000 și nici de cum al tuturor bunurilor pe care Onorata Comisiune crede că este inutil să le cerceteze, din punct de vedere al legii controlului averilor și care după arătarea subsemnatului se ridică la sume însemnate: 2 automobile circa 700.000 lei, biblioteca circa 800.000 lei, mobilierul peste 1.000.000 lei.

Ordonanța de clasare omite arătarea subsemnatului că denunțatul are în afară de dormitoare, sufragerie, etc. 4 saloane mobilate cu covoare scumpe în stiluri diferite, cari se deschid toate pe un hall sumptuos.

Ordonanța de clasare nu motivează de ce veniturile denunțatului au fost destul de mari ca să poată dobândi aceste bunuri fără a se indica și cheltuelile curente ale denunțatului.

Prin exces de putere, Onorata Comisiune de cercetări în contrazicere cu art. 4, alin. a nu au obligat pe denunțat să declare întreaga sa avere mobilă cu indicarea datelor de achiziție, precum și depunerea înscrisurilor de achiziție în speță facturile.

Având în vedere că recurentul, prin memoriile sale ridicând și chestiunea valorii ce o avea mobilierul din casa intimatului, bijuteriile, îmbrăcămintea, etc., cum și chestiunea provenienței sumelor cu cari și-a procurat aceste bunuri, Comisiunea a arătat că chiar dacă valoarea acestora ar depăși suma de un milion, încă averea și veniturile denunțatului și soției sale, astfel cum s'a stabilit pe baza actelor examinate, sunt

destul de mari ca să acopere și această sumă, așa că este inutilă o extindere a cercetărilor asupra obiectelor în discuțiune.

Considerând că și în această chestiune a determinării valorii sus amintitelor bunuri din patrimoniul intimatului M. Manoilescu, cum și a provenienței sumelor cu cari s'a achitat valoarea ce o aveau, Comisiunea a făcut aceeași insuficientă cercetare, care a fost rătată cu ocaziunea examinării motivelor IX și X de casare, așa că pentru considerațiunile acolo arătate, motivul XI de casare este de asemenea întemeiat;

Văzând motivul XII de casare astfel formulat:

Denaturare de acte; omisiune.

Ordonanța de clasare denaturează cele două scrisori din 14 Februarie 1926 cu privire la dobândirea de către denunțatul Mihail Manoilescu a 5000 acțiuni dela Soc. Minele de Cărbuni, întrucât omite să arate că cedarea a 1/6 din venitul Societății cum reese din cea de a doua scrisoare, s'a făcut cum glăsuște scrisoarea (16) „pentru a compensa valoarea ridicată a acțiunilor cumpărate” în aceeași zi, cum se vede din prima scrisoare (15).

Ordonanța de clasare omite arătarea subsemnatului că prin cedarea a 1/6 din venitul societății, denunțatul nu numai că nu plătea nimic pentru acțiunile pe care le căpăta, dar primea pe deasupra anual și 1/12 din venitul Societății.

Ordonanța de clasare omite deasemenea arătarea subsemnatului că, dobândirea acestor 5000 acțiuni de către denunțat s'a făcut 1 lună și 14 zile înainte ca denunțatul să ajungă subsecretar de Stat și că în anul cât a funcționat ca subsecretar de Stat, livrările Minelor de Cărbuni s'au ridicat la maximum atins vreodată până atunci.

Ordonanța de clasare omite deasemenea arătarea subsemnatului că Minele de Cărbuni pierzând clientela particulară ungară, vind numai Statului român dela intrarea în consiliul de administrație al numitei Societăți a denunțatului Mihail Manoilescu.

Având în vedere că pentru justificarea dobândirii celor 40.000 acțiuni ale soc. Minele de cărbuni din Ardeal, Comisiunea constată că intimatul M. Manoilescu a depus două scrisori datate Cluj, 14 Februarie 1926; că, din una din scrisori, se constată că Zoltan Szanto, Nicolae Szanto și Iacob Molnar au vândut denunțatului 5.000 acțiuni ale Societății indicate, în valoare nominală de 100 lei fiecare, cu 2.500.000, sumă plătită în 5 rate anuale; că, din cea de a doua scrisoare, rezultă că i s'a recunoscut intimatului dreptul la 1/6 din venitul real al societății pe termen de 5 ani, jumătate din acest venit urmând să fie destinați la plata ratei anuale de 500.000 lei pentru acțiunile vândute; că, de asemenea, se prevede că s'a asigurat denunțatului un loc de membru în direcțiunea societății cu drepturi egale, atâta timp cât semnatarii scrisorii vor deține majoritatea acțiunilor; că, după ce constată acest cuprins al scrisorilor, Comisiunea arată că din conținutul lor, din explicațiunile date, din procesele verbale de impunere, precum și din o broșură publicată de societate, se constată că denunțatul a fost ales membru în Consiliul de administrație și administrator delegat al societății, încă din 1922, funcționând neînterupt în această calitate cu excepția perioadelor când a ocupat demnitatea de ministru și guvernator al Băncii Naționale; că începutul sporirii producției minelor coincide cu intrarea denunțatului în compunerea societății și această împrejurare la care se adaugă faptul că a fost singurul inginer în conducerea societății, face verosimilă susținerea sa că a avut un rol hotărâtor în conduce-

rea societății, așa că activitatea pe care a desfășurat-o pentru și în interesul acestei întreprinderi, a putut să-i asigure avantajii nu numai sub forma de salarii și tantieme, dar și în ceea ce privește dobândirea acțiunilor, așa că — zice Comisiunea — este inexactă afirmația nedovedită a denunțatorului, că acțiunile societății ar fi fost dobândite de către denunțat în mod ilicit, pentru că datorită intervențiunii acestuia direcția Generală a C. F. R. ar fi fost determinată să încheie un contract cu Societatea;

Având în vedere că este exact că prin prima scrisoare din 14 Februarie 1926 se prevede că s'a vândut intimatului un număr de 5000 acțiuni ale soc. Minele din Ardeal din Cluj, în valoare nominală de 100 lei fiecare, pe prețul de 500 lei de acțiune, sau în total de lei 2.500.000, că, însă, nici în această scrisoare, nici în cealaltă, nu există nici o mențiune din care să rezulte că dobândirea acțiunilor s'ar fi făcut pentru servicii prestate de intimat ca inginer și administrator delegat al societății; că, acordarea dreptului de 1/6 din venitul real al Societății, se prevede prin a doua scrisoare că se face pentru a compensa valoarea ridicată cu care intimatul a cumpărat cele 5.000 acțiuni; că, așa dar, această parte din textul scrisorii de a doua, cum și expresiunea categorică de vindere din prima scrisoare, elimină și contrazice în mod manifest interpretarea pe care o dă Comisiunea, atunci când constată că echivalentul dobândirii acțiunilor ar fi consistat în serviciile ce fuseseră prestate de către intimat ca inginer și administrator delegat, că dacă această interpretare rezultă din alte probe ale cauzei, iar nu din scrisori, — cari, de altfel, constituiesc titlul dobândirii celor 5000 acțiuni, — Comisiunea trebuia să arate ce conținut aveau acele probe.

Că, în consecință, motivul XII de casare prin care se critică această parte a ordonanței de clasare, este întemeiat;

Văzând motivul XIII de casare astfel formulat:

Denaturare de fapte; nemotivare.

Ordonanța de clasare denaturează fapte când relevă că veniturile denunțatului ca Ministru, Guvernator al Băncii Naționale și profesor la Școala Politehnică au concurat la fondurile de cumpărare al pachetului de acțiuni în valoare nominală de 4.000.000 lei și celorlalte 750 acțiuni diferite în valoare nominală de lei 490.000, întrucât denunțatul a avut aceste demnități, după cum reese din acte după achiziționarea acestor bunuri.

Ordonanța de clasare nu motivează mijloacele cari au permis denunțatului să dobândească aceste acțiuni.

Având în vedere că acest motiv de casare este întemeiat pentru că prin el se critică procedeul de care se folosește Comisiunea, arătând că veniturile intimatului și sumele provenite din împrumuturi i-au permis să facă diversele achizițiuni ale patrimoniului său, cum este în cazul de față achizițiunea restului de acțiuni ale soc. Minele de Cărbuni din Ardeal și a acțiunilor celorlalte întreprinderi; că acest procedeu este gresit, întrucât, după cum s'a arătat mai sus, cu ocazia examinării motivelor IX și X de casare, Comisiunea trebuia în mod paralel să cerceteze la epoca fiecărei achiziții de bunuri, care a fost suma plătită de intimat, și care a fost, tot la acea epocă, disponibilul lichid provenit din veniturile sale și din împrumuturi; că afirmarea ce o face Comisiunea, în mai multe rânduri, că veniturile denunțatului și împrumuturile contractate i-au putut permite diversele plăți și achiziții de bunuri, nu este suficientă, deoarece quantumul acelor venituri și împrumuturi variaiu în

timp și ele erau absorbite, — în o măsură pe care Comisiunea trebuie să o determine, — de întreținerea intimatului, a familiei sale, de cheltuielile lui curente și de plățile de dobânzi pe cari Comisiunea constată că, cel puțin în parte, le-a făcut în mod efectiv, iar nu numai prin decontare; cu apreciere nejustificată cu nimic, că denunțatul a putut face față diverselor plăți pentru cumpărări de bunuri mobile și imobile din veniturile sale și din împrumuturile ce a contractat Comisiunea ajunge la justificarea unor plăți de mai multe milioane, pe simplă apreciere;

Văzând motivul XIV de casare astfel formulat:

Omisiune esențială,

Ordonanța de clasare omite arătarea subsemnatului că în anii 1950, 1951 și 1952 când livrările Minelor de Cărbuni din Ardeal la C. F. R. erau în scădere, livrările tuturor celorlalte mine furnizoare scăzuse mult mai mult.

Ordonanța de clasare omite de asemenea, arătarea subsemnatului că Minele de Cărbuni din Ardeal au livrat la C. F. R. fără nici un contract o cantitate de 25.000 tone pe timpul când denunțatul era Ministru al Comunicațiilor; omite, deasemenea, să arate că livrările de mai sus a acestor mine și care se urcă la 5400 tone lunar s'au făcut pe timpul când denunțatul era Ministru fără nici un contract.

Având în vedere că recurentul a susținut înaintea Comisiunei că Societatea Minele de Cărbuni din Ardeal și Sorecani au obținut furnituri de cărbuni pentru C. F. R., în urma intervenției intimatului, intervențiune pentru care a primit recompense ilicite, consistând în parte în acordarea acțiunilor de cari s'a făcut amintire mai sus; că a mai susținut recurentul că aceste intervențiuni — care s'au produs mai ales în timp ce intimatul era Ministru — au avut de efect să sporească furniturile întreprinderilor menționate la care intimatul era interesat;

Având în vedere că prin ordonanța atacată cu recurs, Comisiunea a înlăturat susținerile recurentului, arătând, pe de o parte că acțiunile au fost dobândite de intimat în condițiunile expuse mai sus cu ocaziunea examinării motivului XII și XIII de casare; iar în parte le-a înlăturat pe considerațiunea că din actele emanate dela C.F.R., rezultă că tocmai în perioada când intimatul era Ministru, a scăzut cantitățile de cărbuni procurați C. F. R. de către acele întreprinderi.

Considerând că scăderea cantităților de cărbuni procurați de întreprinderile menționate, a fost recunoscută și de către recurent, care, însă, a susținut că în aceleași perioade au scăzut livrările de cărbuni făcute și de alte întreprinderi furnizoare ale C. F. R., dar că livrările făcute de întreprinderile la cari intimatul era interesat, a scăzut într'o proporție mai mică;

Că, astfel fiind, urmează că dacă, în adevăr, variația cantităților de cărbuni livrate de întreprinderile la cari intimatul era interesat, a putut să procure Comisiunei un indiciu pentru a valorifica aserțiunea recurentului, — în orice caz aceste variațiuni trebuiau cercetate comparativ pentru toate întreprinderile cari făceau livrări de cărbuni;

Că, nefăcând Comisiunea o atare cercetare comparativă, argumentul pe care îl deduce din o cercetare incompletă nu poate fi valabil și omisiunea este esențială.

Că, în consecință, motivul XIV de casare prin care recurentul critică această procedare, este întemeiat;

Văzând motivul XV de casare astfel formulat:

Omisiune esențială; exces de putere.

Ordonanța de clasare omite arătarea subsemnatului (Memoriul 9 Mai) că conturile în hancă ale denunțatului au fost totdeauna pasive; omite, deasemenea, arătarea subsemnatului (petiția 5 Mai pag 2) că micșorarea contului său la Banca București coincide cu afacerea notorie a tarifului vamal și a siringilor unde numele denunțatului a fost amestecat public în diverse rânduri și că această micșorare de cont s'a făcut la banca sus numită cu divese comisioane încasate ilicite de denunțat.

Ordonanța de clasare omite arătarea subsemnatului că un mijloc de dobândirea care se justifică normal și ilicit printr'un împrumut rămâne ca atare numai dacă acest împrumut este la rândul său achitat cu mijloace licite.

Onorata Comisiune de cercetări numai prin exces de putere în contradicere cu art. 4 alin. a, a renunțat a mai cerceta denunțatului situația generală și documentată a creditului său.

Având în vedere că recurentul, prin memoriile ce a depus înaintea Comisiunei, a susținut că acordarea unui credit de către Banca București cum și micșorarea contului său la această Bancă ar fi fost operațiuni ilicite;

Că, asupra acestei imputări, Comisiunea nepronunțându-se de fel, a comis o omisiune esențială, așa că motivul XV de casare prin care recurentul se plânge de această omisiune este întemeiat.

Văzând motivele I și XVI de casare astfel formulate:

I. Denaturare de fapt.

Ordonanța de clasare relevând că subsemnatul nu am depus nici un fel de act la dosar denaturează faptul că subsemnatul am depus în copie o telegramă a d-nei Vellan din 26 Septembrie 1929 precum și două extrase după publicația „Compass“.

XVI. Violarea art. 11 din legea pentru controlul averilor combinat cu art. 26 din regulamentul legii.

Ordonanța de clasare constată că dacă denunțatul a primit dela soacra sa telegrafic 80.000 lei numai după 14 zile dela vânzarea imobilului din Parcul Filipescu, aceasta nu însemnează numai decât că disponibilul rămas din vânzarea casei din Parcul Filipescu fusese deja întrebuițat; ori această constatare a Onoratei comisiuni indică o îndoială pe care o regăsim și în altă constatare a Onoratei Comisiuni când scrie că faptul că denunțatul a fost singurul inginer la conducerea Societății Minelor de Cărbuni din Ardeal face verosimilă susținerea acesteia că ar fi avut avantajii cu privire la dobândirea de către el a 5.000 acțiuni. Acest „verosimil“ nu indică ferma convingere a Comisiunei; ca atare numai în flagrantă contradicere cu articolele mai sus menționate Onorata Comisiune a dat ordonanța de clasare.

Având în vedere că Comisiunea arătând prin ordonanța atacată că recurentul nu a depus acte la dosar, a înțeles prin aceasta acte doveditoare; că telegrama pe care d-na Vellan a trimis-o la 26 Septembrie 1929 și pe care recurentul a depus-o în copie la dosar, constatănd simplul fapt că a trimis o sumă de 80.000 lei, pentru intimat, nu poate rezulta din această trimitere de bani o dovadă a susținerii recurentului, după care prețul obținut de d-na Manoilescu la vânzarea imobilului din Parcul Filipescu, ar fi fost consumat la acea dată; că deci, Comisiunea neconsiderând acea telegramă ca un act probant, nu a comis prin aceasta o denaturare de fapte și nici nu a violat textele de lege citate prin motivul XVI de casare; că, deasemenea, pentru aceleași motive, Comisiunea nu a con-

siderat nici extrasele din publicația „Compassa” ca un act doveditor;

Că, în ceea ce privește ultima parte a motivului XVI de casare, având de obiect critica raționamentului Comisiei asupra unor chestiuni cari au făcut obiectul altor motive de casare este inutil a fi discutată;

Că, deci motivele I și XVI de casare urmează a fi înlăturate;

Având în vedere că recurentul pe cale orală, la desbaterea recursului, a mai obiectat că s'a omis a se cita la cercetările făcute de Comisiune Ministerul de finanțe, adăugând că această obiecțiune, chiar dacă ar fi tardiv ridicată, este de ordine publică și deci trebuie examinată;

Considerând că independent de modul în care s'a formulat acest motiv de casare oral, este fără interes a fi examinat, față de declarația făcută la desbaterea recursului de către reprezentantul Ministerului finanțelor, prin care a arătat că Ministerul nu are de pus în cauză nici o concluzie și că se desistă;

Având în vedere că în afară de motivele de casare I, XVI și cel oral, toate celelalte motive de casare sunt întemeiate, așa că urmează a se admite recursul și a se casa în întregime ordonanța de clasare atacata cu recurs;

Că, în urma casării ordonanței de clasare, urmând a se face o nouă cercetare a denunțului introdus de recurent, trimiterea afacerii înaintea aceleiași Comisii de cercetare în acest scop nu mai este posibilă; în adevăr, Inalta Curte în Secțiuni Unite are rolul dublu de instanță de casare și instanță de judecare; că, în lipsa unui text de lege care să reglementeze procedura de urmat, Inalta Curte urmează a reține afacerea pentru judecarea ei în fond și intrucât ancheta preliminară a fost anulată, această anchetă urmează a se reface fie înaintea Curții ca instanță de judecată, fie printr'un Consilier delegat de Inalta Curte; această procedură este singura indicată dat fiind că Inalta Curte este și instanță de judecată și că Comisia specială de cercetări nu are decât un singur complet;

În adevăr, în sistemul legislației noastre, când instanța de casare este și instanță de judecată ea reține întotdeauna afacerea după casare spre a o judeca în fond; pe de altă parte, atunci când Curtea de Casație după casare trimite afacerea din nou instanțelor de fond, sau o trimite altei instanțe de acelaș grad, sau când o trimite aceleiași instanțe, aceasta nu o poate examina decât în alt complet decât acela care s'a pronunțat asupra ei; ori în speșă, Comisia specială de cercetări de pe lângă Curtea de Casație nu are de cât un singur complet;

Că, în afară de acestea, chiar în sistemul legii pentru controlul averilor, instanța de judecată este autorizată atunci când va simți nevoia să efectueze noi cercetări și probatorii printr'un Consilier delegat (art. 15 și 31);

Că, așa fiind pentru accelerarea anchetei preliminare, Inalta Curtea găsește că este util să delege din completul său un domn consilier, pentru a reface întreaga anchetă preliminară după indicațiile ce i se vor da de denunțator sau de orice alte persoane, cu dreptul de a face toate investigațiile ce va crede necesare pentru descoperirea adevărului.

Pentru aceste motive, Curtea admite ca întemeiat recursul făcut de Ștefan Florescu, în contra ordonan-

ței de clasare nr. 7 din 1933, a Comisiunii speciale de cercetări, înființată conform legii pentru controlul averilor.

Casează această ordonanță, reține afacerea și delege pe d. consilier Eugen Bănescu spre a face o nouă cercetare.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI SECȚIA V-a

Audiența dela 16 Maiu 1934

Președinția d-lui AL. COSTIN, Președinte

Recurentă „Steaua Română” prin d-nii avocați C. Ștefănescu și G. Eliescu intimat Ministerul de Finanțe prin d.

Adv. Keminger

Decizia Fiscală 165

Cifra de afaceri la consumul propriu. Neimpunerea produselor sau materiilor prime utilizate pentru consumul propriu sau nevoile proprii ale fabricațiunii. Legea cifrei de afaceri din 5 Decembrie 1929. Impozitul pe cifra de afaceri este așezat numai pe materiile prime sau produsele comercializate, esite din cercul întreprinderii, înstrăinate. Casare fără trimetere când faptele sunt constatate și trebuie aplicată dispoziția legală interpretată de instanța de recurs.

Legea cifrei de afaceri așează impozitul pe cifra de afaceri numai pe bururile înstrăinate, esite din cercul întreprinderii, comercializate, iar nu și pe materiile prime sau produsele întrebuintate de producător pentru consumul propriu sau nevoile proprii ale fabricațiunii sale.

Prin expresiunea de „punere în circulațiune” utilizată de legea cifrei de afaceri, trebuie inteles valorificarea, înstrăinarea, comercializarea acelor bunuri (materie primă sau produse), iar nu simplul deplasare dela locul de fabricațiune al produsului de către producător.

Esirea din fabrică a produsului nu dă locul la aplicarea impozitului, dacă nu se face pentru comercializarea, înstrăinarea aceluși bun, ci pentru transportarea la o altă fabrică a aceluiași întreprinzător, în scopul fabricațiunii unui alt produs. Plata impozitului este datorită cu ocazia înstrăinării produsului.

Curtea,

Asupra recursului făcut de Soc. Steaua Română contra sentinței cu nr. 1075 din 1933 a trib. Ilfov, s. I.

Având în vedere că prin sentința atacată s'a respins apelul societății Steaua Română împotriva procesului-verbal de contravențiune la legea impozitului pe cifra de afaceri dresat în ziua de 16 Noembrie 1932, de către d. Bădică Dumitrescu, Inspector Financiar prin care recurenta Societate Steaua Română era obligată să plătească suma de 2.600.535 (două milioane șase sute mii cinci sute treizeci și cinci lei), impozit pe cifra de afaceri și amenda.

Având în vedere că recurenta prin motivele sale de recurs se plânge de violarea și greșita interpretare a art. 1 și 6 din legea cifrei de afaceri din 25 Decembrie 1929, exces de putere și denaturarea faptelor constatate prin însuși procesul-verbal de contravenție, susținând că acidul sulfuric la care n'a plătit impozitul pe cifra de afaceri îl produce propriu în fabrica sa de acid sulfuric din Câmpina, deci este vorba de produse întrebuintate pentru consumul propriu, iar nu puse în circulațiune și deci astfel de produse nu sunt impozabile la impozitul pe cifra de afaceri.

Având în vedere că din însuși procesul-verbal de contravenție din litigiu, rezultă că acidul sulfuric pentru care s'a dresat acest proces-verbal, a fost produs de către Soc. Steaua Română în fabrica sa de acid sulfuric din Câmpina, și a fost trimis la Rafinăria sa din Câmpina pentru a fi

întrebuințat la fabricațiunea și rafinarea produselor petrolifere proprii și că în acest scop a fost întrebuințat la acea rafinărie.

Considerând dar, că din însuși procesul-verbal din litigiul rezultă că acidul sulfuric din speță n'a fost pus în circulațiune, în sensul că nu a fost instrăinat, nu a eșit din cercul aceluiași întreprinderi, ci dimpotrivă a fost întrebuințat de către producător pentru nevoile fabricațiunei sale la o altă fabrică a sa.

Considerând că din textul art. 1 și 6, cât și din ansamblul dispozițiunilor legii cifrei de afaceri din 25 Decembrie 1929 intrată în vigoare la 1 Ianuarie 1930, astăzi modificată, rezultă că legiuitorul a înțeles să supună impozitului pe cifra de afaceri toate afacerile de orice natură și sub orice titlu pe care un industriaș sau comerciant le-ar putea încheia cu privire la mărfurile, produsele și materiile prime ce formează obiectul comerțului sau întreprinderii sale, deci impozitul este în raport direct și imediat cu transmiterea mărfurilor, produselor sau chiar materiilor prime, de către comerciantul sau industriașul respectiv, adică este necesitate ca pentru aplicarea impozitului să existe o operațiune de instrăinare, de transmitere de eșire din cercul aceluiași întreprinderi a bunului impozabil.

Considerând că sensul expresiunii întrebuințată de legea suscitată de „punere în circulațiune” nu este altul decât valorificarea, instrăinarea, transmiterea deci către terțe persoane a bunului impozabil, neputându-i-se da înțelesul de „deplasare”.

Că deci legiuitorul a înțeles să perceapă impozitul pe cifra de afaceri o singură dată și exclusiv asupra produselor puse în circulațiune în țară, adică instrăinate și expediate din locul de producțiune și eșire din întreprindere, adică comercializate;

Că impozitul pe cifra de afaceri nu se percepe pentru produsele proprii ale unui producător, fabricate de el și întrebuințate în lucrările de desăvârșire sau perfecționarea altor produse ale lui; sau utilizate în alte fabrici sau întreprinderi ale lui, sau consumate pentru nevoile proprii; impozitul fiind așezat numai asupra faptului juridic al punerii în circulațiune a aceluși bun, iar plata impozitului luând naștere cu ocazia punerii efective în circulațiune a produsului prin eșirea din întreprindere, adică instrăinarea lui.

Considerând că prima dispozițiune, legală care a permis așezarea impozitului pe cifra de afaceri și asupra unei anumite categorii de bunuri întrebuințate pentru consumul propriu și nevoile propriei fabricațiuni, este numai art. 9 din legea impozitului pe lux și cifra de afaceri, din 1933, care invocând asupra dispozițiunilor legale anterioare permite perceperea impozitului pe cifra de afaceri la industriile cu producție integrată atât la produsul finit, dar și la produsul intermediar, fabricat propriu de producător, însă numai asupra unui singur produs intermediar, cel mai important și strict în măsură în care intră în fabricațiunea produsului finit.

Considerând că în expunerea de motive referitor la acest articol 9, din legea din 1933, se arată explicit că sub regimul legilor anterioare nu creea posibilă perceperea impozitului pe cifra de afaceri asupra produselor întrebuințate de producător pentru nevoile propriei fabricațiuni, impozitul fiind așezat numai la produsul finit pus în circulațiune.

Considerând că contravențiunea din speță a avut loc sub regimul legii din 1929, iar nu sub regimul legii din 1933, ca să fie posibilă aplicarea dispozițiunilor art. 9 din legea din 1933, dacă fiscul ar dovedi că acidul sulfuric ar fi produsul intermediar cel mai important în sensul art. 9 sus analizat, se constată că Soc. Steaua Română nu datora pentru acidul sulfuric prevăzut în procesul-verbal de contravențiune din litigiu, plată de impozit pe cifra de afaceri, deci greșit trib. Ilfov, cu violarea textelor legale suscitade, a respins apelul Soc. Steaua Română contra procesului-verbal de contravențiune.

Considerând că fatpele sunt constante, urmând a se face o simplă aplicare a textelor legale interpretate în modul sus arătat și deci evocând fondul litigiului, să se anuleze procesul-verbal de contravențiune și toate actele de urmărire emise pe baza lui casându-se fără trimitere sentința atacată cu prezentul recurs.

Că deci recursul fiind întemeiat, urmează a fi admis.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul făcut de soc. anon. „Steaua Română” în contra sentinței civile nr. 1074 din 1933 a trib. Ilfov, s. I civ. cor.

Casează fără trimitere susmenționata sentință.

(ss) Al. Costin, C. Panaitescu, Al. Gânjoiu.

NOTA. — În nr. 20 din 7 Iunie 1934 al revistei „Repertoriu de Jurisprudență Administrativă” de sub conducerea d-lui conferențiar universitar Vermeulen, am publicat o „Notă” privitor la aplicarea impozitului pe cifra de afaceri, cu referințe la încercările fiscalului de a percepe acel impozit și pe produsele sau materiile prime, care n'au fost comercializate de producător, ci au fost întrebuințate pentru consumul propriu sau pentru nevoile proprii ale fabricațiunii unui alt produs.

Dau publicității astăzi Decizia Curții de apel, s. V-a București semnată de 3 eminenti magistrați ai C. de apel din București, în sensul vederilor exprimate în „Nota” mai sus amintită.

Deciziunea fixează adevăratele principii în această materie, decizând neimpunerea acelor produse sau materii prime care sunt întrebuințate, fie la locul de producție, fie oriunde, de către producător, pentru consumul propriu sau nevoile proprii ale fabricațiunii sale, fie la locul de producție, fie în altă fabrică a sa.

Instanța adoptând jurisprudența constantă a altor două secții ale C. de apel din București și ale tuturor secțiilor C. de apel din Iași casează fără trimitere, constatând că faptele sunt stabilite și constante și este vorba de o simplă aplicare a legii, în sensul interpretării date de instanța de recurs fiscal. Sunt instanțe de recursuri fiscale care și astăzi, cu toată modificarea legii C. de casatie, în asemenea cazuri casează cu trimitere, punând inutil pe contribuabil să facă cheltueli cu judecata la instanța de fond. Soluțiunea din deciziunea publicată este și legală și echitabilă.

Tribunalul Prahova, S. I-a, în complexul d-lor judecători M. G. Antonescu și Nedelcu, prin sentința fiscală din 9 Iulie 1934, a adoptat aceeași soluțiune. Admitând apelul soc. Steaua Română a anulat procesul-verbal de contravenție, decizând că nu se datorează impozit la curentul electric produs în uzina proprie și consumat pentru nevoile proprii la rafinăria sa. Contravenția era constatată sub legea din 1933 a cifrei de afaceri, deaceea sentința prezintă deosebită importanță.

Tribunalul decide că nu se poate impune curentul electric produs propriu și consumat pentru nevoile proprii nici în baza art. 9 din acea lege, care prevede impunerea produselor intermediare în producția integrată, fiindcă tribunalul constată că nu poate fi considerat curentul electric ca produs intermediar, nefiind decât un mijloc de producție, iar nu o materie care intră în compunerea produsului finit, și, în orice caz, lipsește decizia Comisiei speciale, prevăzută de art. 5 din lege, care să caracterizeze curentul electric ca produsul intermediar cel mai important la produsele petrolifere rafinate.

Prin modificarea din Aprilie 1914 a legii cifrei de afaceri s'a abrogat art. 9, sus analizat.

GEORGE ELIESCU
Avocat-Câmpina